Συλλογή της Νομολογίας

ΠΡΟΤΆΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΎ ΕΙΣΑΓΓΕΛΈΑ
MANUEL CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA
της 14ης Ιανουαρίου 2021 [1]

Συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-551/19 P και C-552/19 P

ABLV Bank AS (C-551/19 P)
Ernests Bernis,
Oļegs Fiļs,
OF Holding SIA,
Cassandra Holding Company SIA (C-552/19 P)
κατά

Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ)

«Αίτηση αναιρέσεως – Τραπεζική ένωση – Ενιαίος μηχανισμός εξυγίανσης πιστωτικών ιδρυμάτων και ορισμένων επιχειρήσεων επενδύσεων (ΕΜΕ) – Κανονισμός (ΕΕ) 806/2014 – Διαδικασία εξυγίανσης εφαρμοστέα σε περίπτωση που οντότητα βρίσκεται σε σημείο πτώχευσης ή πιθανής πτώχευσης – Μητρική και θυγατρική εταιρία – Διαπίστωση από την ΕΚΤ ότι οντότητα βρίσκεται σε σημείο πτώχευσης ή πιθανής πτώχευσης – Προπαρασκευαστικές πράξεις – Πράξεις μη δεκτικές προσφυγής – Απαράδεκτο»

1. Στις 23 Φεβρουαρίου 2018, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (στο εξής: ΕΚΤ), υπό την εποπτεία της οποίας τελούσε η ABLV Bank AS (στο εξής: ABLV Bank) ως «σημαντικό» χρηματοοικονομικό ίδρυμα, διαπίστωσε ότι το ίδρυμα αυτό καθώς και η ABLV Luxembourg SA (στο εξής: ABLV Luxembourg) «βρίσκονταν σε σημείο πτώχευσης ή πιθανής πτώχευσης», κατά την έννοια του άρθρου 18, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΕ) 806/2014 [2].

2. Η ABLV Bank καθώς και ορισμένοι από τους άμεσους και έμμεσους μετόχους της προσέφυγαν κατά της εν λόγω διαπιστώσεως της ΕΚΤ ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, το οποίο, με δύο διατάξεις [3] που εκδόθηκαν επί των υποθέσεων T-281/18 [4] και T-283/18 [5], έκρινε απαράδεκτες τις αντίστοιχες προσφυγές ακυρώσεως.

3. Οι προσφεύγοντες ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου προσβάλλουν τώρα με αίτηση αναιρέσεως τις δύο αυτές διατάξεις.

[1] Γλώσσα του πρωτοτύπου: η ισπανική.

[2] Κανονισμός του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Ιουλίου 2014, περί θεσπίσεως ενιαίων κανόνων και διαδικασίας για την εξυγίανση πιστωτικών ιδρυμάτων και ορισμένων επιχειρήσεων επενδύσεων στο πλαίσιο ενός Ενιαίου Μηχανισμού Εξυγίανσης και ενός Ενιαίου Ταμείου Εξυγίανσης και τροποποιήσεως του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1093/2010 (ΕΕ 2014, L 225, σ. 1· στο εξής: κανονισμός ΕΜΕ).

[3] Στο εξής: αναιρεσιβαλλόμενες διατάξεις.

[4] Διάταξη της 6ης Μαΐου 2019, ABLV Bank κατά ΕΚΤ (T-281/18, EU:T:2019:296).

[5] Διάταξη της 6ης Μαΐου 2019, Bernis κ.λπ. κατά ΕΚΤ (T-283/18, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2019:295).

4. Στο πλαίσιο των αιτήσεων αναιρέσεως, δίνεται στο Δικαστήριο η ευκαιρία να αποφανθεί για πρώτη φορά, εάν δεν απατώμαι, επί της διαδικασίας που εφαρμόζεται για την έγκριση των «καθεστώτων εξυγίανσης» των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων που υπάγονται στον ενιαίο εποπτικό μηχανισμό (στο εξής: ΕΕΜ), με την οποία είναι επιφορτισμένο το Ενιαίο Συμβούλιο Εξυγίανσης (στο εξής: ΕΣΕ) στο πλαίσιο του ενιαίου μηχανισμού εξυγίανσης (στο εξής: ΕΜΕ).

5. Σε ένα από τα στάδια της εν λόγω διαδικασίας, προβλέπεται η συμμετοχή της ΕΚΤ, η οποία εκτιμά αν ένα πιστωτικό ίδρυμα «βρίσκεται σε σημείο πτώχευσης ή πιθανής πτώχευσης».

6. Το επίδικο ζήτημα έγκειται κατ' ουσίαν στο αν η εκτίμηση αυτή της ΕΚΤ μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο προσφυγής ακυρώσεως. Οι δύο συγκρουόμενες μεταξύ τους θέσεις υποστηρίζουν, από αντίθετες οπτικές γωνίες:

– αφενός μεν ότι πρόκειται για δεσμευτική πράξη, η οποία έχει αυτοτελή χαρακτήρα και, ως παράγουσα έννομα αποτελέσματα, μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο προσφυγής ακυρώσεως (θέση των αναιρεσειόντων).

– Αφετέρου δε ότι, δεδομένου ότι δεν είναι παρά προπαρασκευαστική πράξη για την τελική απόφαση, για την οποία αρμόδιο είναι το ΕΣΕ, δεν είναι δεκτική προσφυγής. Προσφυγή ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου χωρεί μόνον κατά της αποφάσεως του ΕΣΕ (θέση της ΕΚΤ, την οποία υποστηρίζει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή).

I. Νομικό πλαίσιο: ο κανονισμός ΕΜΕ

7. Κατά τις αιτιολογικές σκέψεις 24 και 26 του εν λόγω κανονισμού:

«(24) Δεδομένου ότι μόνο τα θεσμικά όργανα της Ένωσης μπορούν να καθορίσουν την πολιτική εξυγίανσης που εφαρμόζεται στην Ένωση και ότι εξακολουθεί να υπάρχει κάποια διακριτική ευχέρεια όσον αφορά την υιοθέτηση κάθε συγκεκριμένου καθεστώτος εξυγίανσης, είναι αναγκαίο να προβλεφθεί η ενδεικνυόμενη συμμετοχή του Συμβουλίου και της Επιτροπής, ως θεσμικών οργάνων που μπορούν να έχουν εκτελεστικές αρμοδιότητες σύμφωνα με το άρθρο 291 ΣΛΕΕ. Η αξιολόγηση των στοιχείων διακριτικής ευχέρειας στις αποφάσεις περί εξυγίανσης που λαμβάνονται από το Συμβούλιο Εξυγίανσης θα πρέπει να διενεργείται από την Επιτροπή. Λόγω του σημαντικού αντικτύπου των αποφάσεων περί εξυγίανσης στη χρηματοπιστωτική σταθερότητα των κρατών μελών και της Ένωσης στο σύνολό της, καθώς και στη δημοσιονομική κυριαρχία των κρατών μελών, είναι σημαντικό να ανατεθεί στο Συμβούλιο η εκτελεστική αρμοδιότητα να λαμβάνει ορισμένες αποφάσεις σχετικά με την εξυγίανση. Θα πρέπει συνεπώς να εναπόκειται στο Συμβούλιο, ύστερα από πρόταση της Επιτροπής, να ασκεί ουσιαστικό έλεγχο στις εκτιμήσεις του Συμβουλίου Εξυγίανσης σχετικά με την ύπαρξη λόγων δημόσιου συμφέροντος και να αξιολογεί κάθε σημαντική αλλαγή του ύψους των πόρων του [Ενιαίου Ταμείου Εξυγίανσης] που πρόκειται να χρησιμοποιηθούν σε μια συγκεκριμένη δράση εξυγίανσης. Επιπλέον, πρέπει να ανατίθεται στην Επιτροπή η εξουσία να εκδίδει κατ' εξουσιοδότηση πράξεις ώστε να εξειδικεύονται περαιτέρω τα κριτήρια ή οι προϋποθέσεις βάσει των οποίων το Συμβούλιο Εξυγίανσης ασκεί τις διάφορες αρμοδιότητές του. Αυτή η ανάθεση καθηκόντων εξυγίανσης δεν θα πρέπει με κανένα τρόπο να παρεμποδίζει τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών. Η ΕΑΤ [Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών] πρέπει συνεπώς να διατηρήσει τον ρόλο της καθώς και τις υφιστάμενες αρμοδιότητες και καθήκοντά της:

πρέπει να αναπτύσσει και να συμβάλλει στη συνεπή εφαρμογή της ενωσιακής νομοθεσίας που ισχύει σε όλα τα κράτη μέλη και να προωθεί τη σύγκλιση των πρακτικών εξυγίανσης σε ολόκληρη την Ένωση.

(26) Η ΕΚΤ, ως επόπτης εντός του ΕΕΜ, και το Συμβούλιο Εξυγίανσης πρέπει να είναι σε θέση να αξιολογήσουν εάν ένα πιστωτικό ίδρυμα βρίσκεται σε σημείο πτώχευσης ή πιθανής πτώχευσης και εάν δεν υπάρχει εύλογη προοπτική η οποιαδήποτε εναλλακτική δράση του ιδιωτικού τομέα ή τα εποπτικά μέτρα να αποτρέψουν την πτώχευση εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος. Το Συμβούλιο Εξυγίανσης, εάν θεωρεί ότι πληρούνται όλα τα κριτήρια για την ενεργοποίηση εξυγίανσης, θα πρέπει να εγκρίνει το καθεστώς εξυγίανσης. Η διαδικασία έγκρισης του καθεστώτος εξυγίανσης, στην οποία συμμετέχουν το Συμβούλιο και η Επιτροπή, ενισχύει την απαραίτητη επιχειρησιακή ανεξαρτησία του Συμβουλίου Εξυγίανσης ενώ ταυτόχρονα τηρεί την αρχή της ανάθεσης εξουσιών σε επικουρικά όργανα σύμφωνα με την ερμηνεία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης («το Δικαστήριο»). Κατά συνέπεια, ο παρών κανονισμός προβλέπει ότι το καθεστώς εξυγίανσης που εγκρίνεται από το Συμβούλιο Εξυγίανσης τίθεται σε ισχύ μόνο εφόσον, εντός 24 ωρών από τη στιγμή της έγκρισής του από το Συμβούλιο Εξυγίανσης, δεν διατυπωθούν αντιρρήσεις από το Συμβούλιο ή την Επιτροπή ή εφόσον το καθεστώς εξυγίανσης γίνει δεκτό από την Επιτροπή. Οι λόγοι για τους οποίους επιτρέπεται στο Συμβούλιο να διατυπώσει αντιρρήσεις, βάσει πρότασης της Επιτροπής, για το καθεστώς εξυγίανσης που εγκρίθηκε από το Συμβούλιο Εξυγίανσης θα πρέπει να περιορίζονται αυστηρά στην ύπαρξη δημόσιου συμφέροντος και σε σημαντικές τροποποιήσεις τις οποίες επιφέρει η Επιτροπή στο ύψος των πόρων του [Ενιαίου Ταμείου Εξυγίανσης] που πρόκειται να χρησιμοποιηθούν σύμφωνα με την πρόταση του Συμβουλίου Εξυγίανσης.

[…]».

8. Το άρθρο 18 («Διαδικασία εξυγίανσης») ορίζει τα εξής:

«1. Το Συμβούλιο Εξυγίανσης εγκρίνει καθεστώς εξυγίανσης σύμφωνα με την παράγραφο 6 όσον αφορά τις οντότητες και τους ομίλους του άρθρου 7 παράγραφος 2, καθώς και τις οντότητες και τους ομίλους του άρθρου 7 παράγραφος 4 στοιχείο β) και παράγραφος 5, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις για την εφαρμογή των εν λόγω παραγράφων, μόνο εάν εκτιμήσει, κατά την εκτελεστική του σύνοδο, και αφού λάβει κοινοποίηση σύμφωνα με το τέταρτο εδάφιο ή ιδία πρωτοβουλία, ότι πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

α) η οντότητα βρίσκεται σε σημείο πτώχευσης ή πιθανής πτώχευσης·

β) έχοντας υπόψη το χρονοδιάγραμμα και όλες τις σχετικές περιστάσεις, δεν υπάρχει καμία εύλογη προοπτική ότι με εναλλακτικά μέτρα του ιδιωτικού τομέα, συμπεριλαμβανομένων μέτρων ΘΣΠ, ή με δράση των αρχών εποπτείας (συμπεριλαμβανομένων των μέτρων έγκαιρης παρέμβασης ή της απομείωσης ή μετατροπής σχετικών κεφαλαιακών μέσων σύμφωνα με το άρθρο 21) που αναλαμβάνεται έναντι της οντότητας, θα αποφευχθεί η πτώχευση της οντότητας εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος·

γ) η δράση εξυγίανσης είναι αναγκαία για λόγους δημοσίου συμφέροντος, σύμφωνα με την παράγραφο 5.

Η ΕΚΤ εκτιμά ότι πληρούται η προϋπόθεση του πρώτου εδαφίου στοιχείο α) μετά από διαβούλευση με το Συμβούλιο Εξυγίανσης. Το Συμβούλιο Εξυγίανσης, κατά την εκτελεστική του

σύνοδο, μπορεί να προβεί στην εκτίμηση αυτή μόνο αφού ενημερώσει την ΕΚΤ σχετικά με την πρόθεσή του και μόνον εφόσον η ΕΚΤ, εντός τριών ημερολογιακών ημερών από την παραλαβή της πληροφορίας, δεν προβεί στην εν λόγω εκτίμηση. Η ΕΚΤ παρέχει χωρίς καθυστέρηση στο Συμβούλιο Εξυγίανσης κάθε σχετική πληροφορία την οποία ζητά το τελευταίο για να τεκμηριώσει την εκτίμησή του.

Εάν η ΕΚΤ εκτιμά ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις του πρώτου εδαφίου στοιχείο α) όσον αφορά οντότητα ή όμιλο που αναφέρεται στο πρώτο εδάφιο, ανακοινώνει χωρίς καθυστέρηση την εκτίμηση αυτή στην Επιτροπή και στο Συμβούλιο Εξυγίανσης.

Το Συμβούλιο Εξυγίανσης, κατά την εκτελεστική του σύνοδο, ή, κατά περίπτωση, οι εθνικές αρχές εξυγίανσης, διαπιστώνουν ότι πληρούται η προϋπόθεση του πρώτου εδαφίου στοιχείου β) σε στενή συνεργασία με την ΕΚΤ. Η ΕΚΤ μπορεί επίσης να ενημερώσει το Συμβούλιο Εξυγίανσης ή τις ενδιαφερόμενες εθνικές αρχές εξυγίανσης ότι εκτιμά πως πληρούται η προϋπόθεση του εν λόγω στοιχείου.

[…]

4. Για τους σκοπούς της παραγράφου 1 στοιχείο α), η οντότητα θεωρείται ότι τελεί υπό πτώχευση ή ενδέχεται να πτωχεύσει σε μία ή περισσότερες από τις ακόλουθες περιπτώσεις:

α) η οντότητα παραβιάζει ή υπάρχουν αντικειμενικά στοιχεία που υποστηρίζουν τη διαπίστωση ότι το ίδρυμα θα παραβιάσει, στο εγγύς μέλλον, τις απαιτήσεις για τη διατήρηση της άδειας λειτουργίας, κατά τρόπο που θα δικαιολογούσε την ανάκληση της άδειας λειτουργίας από την ΕΚΤ, επειδή, μεταξύ άλλων, το ίδρυμα έχει υποστεί ή πιθανόν να υποστεί ζημίες οι οποίες θα εξαντλήσουν όλα τα ίδια κεφάλαια ή σημαντικό μέρος τους·

β) τα περιουσιακά στοιχεία της οντότητας υπολείπονται, ή υπάρχουν αντικειμενικά στοιχεία που οδηγούν στη διαπίστωση ότι τα περιουσιακά στοιχεία της οντότητας πρόκειται, στο εγγύς μέλλον, να υπολείπονται των υποχρεώσεών [της]·

γ) η οντότητα δεν είναι σε θέση ή υπάρχουν αντικειμενικά στοιχεία που υποστηρίζουν το συμπέρασμα ότι η οντότητα πρόκειται, στο εγγύς μέλλον, να μην είναι σε θέση να εξοφλήσει τις οφειλές της ή να ανταποκριθεί σε άλλες υποχρεώσεις της όταν καθίστανται απαιτητές·

δ) απαιτείται έκτακτη δημόσια χρηματοπιστωτική στήριξη […]

5. Για τους σκοπούς της παραγράφου 1 στοιχείο γ) του παρόντος άρθρου, μια δράση εξυγίανσης αντιμετωπίζεται ως δράση δημόσιου συμφέροντος εάν είναι αναγκαία για την επίτευξη ενός ή περισσότερων στόχων εξυγίανσης κατά το άρθρο 14, και αναλογική προς αυτούς, ενώ με την εκκαθάριση της οντότητας σύμφωνα με τις κανονικές διαδικασίες αφερεγγυότητας δεν θα επιτυγχάνονταν αυτοί οι στόχοι εξυγίανσης στον ίδιο βαθμό.

6. Εάν πληρούνται οι προϋποθέσεις της παραγράφου 1, το Συμβούλιο Εξυγίανσης εγκρίνει καθεστώς εξυγίανσης. Το καθεστώς εξυγίανσης:

α) θέτει την οντότητα υπό εξυγίανση·

β) καθορίζει τον τρόπο εφαρμογής των εργαλείων εξυγίανσης στο ίδρυμα υπό εξυγίανση που αναφέρεται στο άρθρο 22 παράγραφος 2, ειδικότερα δε ενδεχόμενες εξαιρέσεις από την εφαρμογή του εργαλείου διάσωσης με ίδια μέσα σύμφωνα με το άρθρο 27 παράγραφοι 5 και 14·

γ) καθορίζει τη χρήση του [Ενιαίου Ταμείου Εξυγίανσης] για τη στήριξη της δράσης εξυγίανσης σύμφωνα με το άρθρο 76 και σύμφωνα με απόφαση της Επιτροπής που λαμβάνεται βάσει του άρθρου 19.

[…]»

9. Το άρθρο 86 («Προσφυγές ενώπιον του Δικαστηρίου») ορίζει τα εξής:

«1. Είναι δυνατή η κίνηση διαδικασίας ενώπιον του Δικαστηρίου, σύμφωνα με το άρθρο 263 ΣΛΕΕ, κατά απόφασης που έχει ληφθεί από την ομάδα εξέτασης προσφυγών ή, όταν δεν υπάρχει δικαίωμα προσφυγής ενώπιον της ομάδας εξέτασης προσφυγών, από το Συμβούλιο Εξυγίανσης.

2. Τα κράτη μέλη και τα θεσμικά όργανα της Ένωσης, καθώς και οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, μπορούν να κινήσουν διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου κατά αποφάσεων του Συμβουλίου Εξυγίανσης, σύμφωνα με το άρθρο 263 ΣΛΕΕ.

3. Εφόσον το Συμβούλιο Εξυγίανσης έχει υποχρέωση να ενεργήσει και δεν λαμβάνει απόφαση, μπορεί να ασκηθεί προσφυγή επί παραλείψει ενώπιον του Δικαστηρίου, σύμφωνα με το άρθρο 265 ΣΛΕΕ.

4. Το Συμβούλιο Εξυγίανσης λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα για να συμμορφωθεί με την απόφαση του Δικαστηρίου.»

II. Το ιστορικό της διαφοράς[6]

10. Η ABLV Bank είναι πιστωτικό ίδρυμα με έδρα τη Λεττονία και μητρική εταιρία του ομίλου ABLV.

11. Η ABLV Luxembourg είναι πιστωτικό ίδρυμα με έδρα το Λουξεμβούργο. Είναι μία από τις θυγατρικές του ομίλου ABLV, του οποίου μοναδικός μέτοχος είναι η ABLV Bank.

12. Οι Ernest Bernis, Oļegs Fiļs, OF Holding SIA και Cassandra Holding Company SIA[7] είναι μέτοχοι, άμεσοι και έμμεσοι, της ABLV Bank.

13. Δεδομένου ότι η ABLV Bank χαρακτηρίστηκε ως «σημαντική οντότητα», υπόκειται στην εποπτεία της ΕΚΤ στο πλαίσιο του ΕΕΜ.

14. Το Υπουργείο Οικονομικών των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής γνωστοποίησε, στις 13 Φεβρουαρίου 2018, την πρόθεσή του να λάβει ειδικά μέτρα προκειμένου να εμποδίσει την πρόσβαση του ομίλου ABLV στο χρηματοπιστωτικό σύστημα σε δολάρια ΗΠΑ.

[6] Η έκθεση του ιστορικού προκύπτει βάσει της διατάξεως της 6ης Μαΐου 2019, ABLV Bank κατά ΕΚΤ (T-281/18, EU:T:2019:296, σκέψεις 1 έως 9).

[7] Στο εξής θα τους μνημονεύω ως «άμεσους και έμμεσους μετόχους».

15. Στις 22 Φεβρουαρίου 2018, η ΕΚΤ κοινοποίησε στο ΕΣΕ το σχέδιό της εκτιμήσεως σχετικά με το αν η ABLV Bank και η ABLV Luxembourg βρίσκονταν σε σημείο πτώχευσης ή πιθανής πτώχευσης, με σκοπό τη διαβούλευση με το ΕΣΕ επί του ζητήματος αυτού, σύμφωνα με το άρθρο 18, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού ΕΜΕ.

16. Στις 23 Φεβρουαρίου 2018, η ΕΚΤ κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η ABLV Bank και η ABLV Luxembourg θεωρούνταν ότι βρίσκονταν σε σημείο πτώχευσης ή πιθανής πτώχευσης (failing or likely to fail) κατά την έννοια του άρθρου 18, παράγραφος 1, του κανονισμού ΕΜΕ. Η εκτίμηση όσον αφορά την ABLV Bank και την ABLV Luxembourg κοινοποιήθηκε στο ΕΣΕ την ίδια ημέρα.

17. Στις 23 Φεβρουαρίου 2018, το ΕΣΕ εξέδωσε δύο αποφάσεις (SRB/EES/2018/09 και SRB/EES/2018/10) όσον αφορά, αντιστοίχως, την ABLV Bank και την ABLV Luxembourg. Με αμφότερες τις αποφάσεις συμφώνησε με τις εκτιμήσεις ότι [οι εν λόγω οντότητες] βρίσκονταν σε σημείο πτώχευσης ή πιθανής πτώχευσης κατά την έννοια του άρθρου 18, παράγραφος 1, στοιχείο α′, του κανονισμού ΕΜΕ, αλλά έκρινε ότι, λαμβανομένων υπόψη των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών των δύο αυτών οντοτήτων και της χρηματοπιστωτικής και οικονομικής τους κατάστασης, δεν απαιτούνταν η εξυγίανσή τους για λόγους δημοσίου συμφέροντος.

18. Στις 23 Φεβρουαρίου 2018, οι δύο αποφάσεις του ΕΣΕ κοινοποιήθηκαν στις εθνικές αρχές εξυγίανσης (στο εξής: ΕΑΕ) της Λεττονίας και του Λουξεμβούργου, ήτοι τη Finanšu un kapitāla tirgus komisija (Επιτροπή Χρηματοπιστωτικών αγορών και Κεφαλαιαγορών, Λεττονία) και την Commission de surveillance du secteur financier (Επιτροπή Εποπτείας του Χρηματοπιστωτικού Τομέα, Λουξεμβούργο).

19. Τόσο η ABLV Bank όσο και οι άμεσοι και έμμεσοι μέτοχοι άσκησαν αντίστοιχα ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου προσφυγές κατά των από 23 Φεβρουαρίου 2018 διαπιστώσεων της ΕΚΤ. Η προσφυγή της ABLV Bank πρωτοκολλήθηκε με αριθμό υποθέσεως T-281/18 και η προσφυγή των άμεσων και έμμεσων μετόχων με αριθμό T-283/18.

20. Παράλληλα, η ABLV Bank και οι άμεσοι και έμμεσοι μέτοχοί της άσκησαν ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου προσφυγές ακυρώσεως (T-280/18 και T-282/18 αντιστοίχως) κατά των αποφάσεων του ΕΣΕ της 23ης Φεβρουαρίου 2018 [8].

21. Στις 26 Φεβρουαρίου 2018, οι μέτοχοι της ABLV Bank κίνησαν διαδικασία η οποία παρείχε στην τελευταία τη δυνατότητα να προβεί η ίδια σε εκκαθάρισή της και υπέβαλαν στην ΕΑΕ της Λεττονίας αίτηση για την έγκριση σχεδίου εκούσιας εκκαθάρισης.

22. Στις 11 Ιουλίου 2018, η ΕΚΤ ανακάλεσε την άδεια λειτουργίας της ABLV Bank, κατόπιν προτάσεως της λεττονικής ΕΑΕ.

III. Η ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου διαδικασία και οι αναιρεσιβαλλόμενες διατάξεις

23. Τόσο η ABLV Bank (προσφυγή T-281/18) όσο και οι άμεσοι και έμμεσοι μέτοχοι (προσφυγή T-283/18) προέβαλαν ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου τους ίδιους δέκα λόγους ακυρώσεως.

[8] Η εκδίκαση από το Γενικό Δικαστήριο της προσφυγής T-280/18, ABLV Bank κατά ΕΣΕ, έχει ανασταλεί, εν αναμονή της έκβασης των υπό κρίση αιτήσεων αναιρέσεως. Η προσφυγή T-282/18 απορρίφθηκε ως απαράδεκτη από το Γενικό Δικαστήριο με τη διάταξη της 14ης Μαΐου 2020, Bernis κ.λπ. κατά ΕΣΕ (T-282/18, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2020:209).

24. Η ΕΚΤ προέβαλε, στο πλαίσιο αμφότερων των προσφυγών, διάφορες ενστάσεις απαραδέκτου, βάσει του άρθρου 130, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου, το οποίο παρέχει στον καθού τη δυνατότητα να ζητήσει από το Γενικό Δικαστήριο να κρίνει επί του απαραδέκτου χωρίς να εισέλθει στην ουσία.

25. Στο πλαίσιο της πρώτης ενστάσεως απαραδέκτου, η ΕΚΤ υποστήριξε, κατ' ουσίαν, ότι «οι προσβαλλόμενες πράξεις συνιστούν προπαρασκευαστικά μέτρα που περιλαμβάνουν εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών η οποία δεν είναι δεσμευτική, ότι οι πράξεις αυτές δεν κοινοποιούνται στο οικείο ίδρυμα αλλά στο ΕΣΕ, ότι δεν είναι δεκτικές προσφυγής ακυρώσεως αλλά συνιστούν τη βάση για την έγκριση, από το ΕΣΕ, καθεστώτος εξυγίανσης ή για την έκδοση αποφάσεως ότι δεν είναι αναγκαία η ανάληψη δράσης εξυγίανσης για λόγους δημοσίου συμφέροντος» [9].

26. Το Γενικό Δικαστήριο έκανε δεκτή την πρώτη ένσταση που προέβαλε η ΕΚΤ και ως εκ τούτου δεν κρίθηκε απαραίτητο να αποφανθεί επί των λοιπών ενστάσεων.

IV. Η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου και τα επιχειρήματα των διαδίκων

27. Οι δύο αιτήσεις αναιρέσεως, τις οποίες άσκησαν αντιστοίχως η ABLV Bank (υπόθεση C-551/19 P) και οι άμεσοι και έμμεσοι μέτοχοί της (υπόθεση C-552/19 P), έχουν σχεδόν πανομοιότυπο περιεχόμενο και, ως εκ τούτου, συνεκδικάζονται.

28. Με τις δύο αιτήσεις αναιρέσεως, οι αναιρεσείοντες ζητούν από το Δικαστήριο:

– να αναιρέσει τις διατάξεις του Γενικού Δικαστηρίου με τις οποίες απορρίφθηκαν οι προσφυγές τους ακυρώσεως ως απαράδεκτες.

– Να κρίνει παραδεκτές τις προσφυγές ακυρώσεως.

– Να αναπέμψει τις υποθέσεις ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου προκειμένου αυτό να αποφανθεί επί της ουσίας των προσφυγών.

– Να καταδικάσει την ΕΚΤ στα δικαστικά έξοδα.

29. Η ΕΚΤ ζητεί από το Δικαστήριο να απορρίψει τις αιτήσεις αναιρέσεως ως προδήλως απαράδεκτες, άλλως να τις απορρίψει ως εν μέρει απαράδεκτες και εν μέρει αβάσιμες. Ζητεί επίσης να καταδικαστούν οι αναιρεσείοντες στα δικαστικά έξοδα.

30. Το Δικαστήριο έκανε δεκτή την παρέμβαση της Επιτροπής προς στήριξη των θέσεων της ΕΚΤ. Η Επιτροπή ζητεί την απόρριψη της αιτήσεως αναιρέσεως ως αβάσιμης και ζητεί από το Δικαστήριο να αντικαταστήσει την αιτιολογία στη σκέψη 34 των αναιρεσιβαλλομένων διατάξεων.

31. Στην επ' ακροατηρίου συζήτηση της 22ας Οκτωβρίου 2020, μετείχαν η ABLV Bank, οι άμεσοι και έμμεσοι μέτοχοι, η ΕΚΤ και η Επιτροπή.

[9] Σκέψη 17 των αναιρεσιβαλλομένων διατάξεων.

V. Ανάλυση

A. Επί του παραδεκτού

32. Κατά την ΕΚΤ, οι λόγοι αναιρέσεως στηρίζονται στο ότι η εκτίμηση της ΕΚΤ ότι το χρηματοπιστωτικό ίδρυμα βρίσκεται σε σημείο πτώχευσης ή πιθανής πτώχευσης δεν δεσμεύει το ΕΣΕ. Εντούτοις, το Γενικό Δικαστήριο δεν χρησιμοποίησε το εν λόγω επιχείρημα για τη θεμελίωση της κρίσεώς του στο πλαίσιο των αναιρεσιβαλλομένων διατάξεων, ως εκ τούτου οι λόγοι αναιρέσεως θα πρέπει να κριθούν αλυσιτελείς.

33. Η ένσταση της ΕΚΤ δεν μπορεί να γίνει δεκτή.

34. Βεβαίως, το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε ως απαράδεκτες τις προσφυγές ακυρώσεως στηριζόμενο στον προπαρασκευαστικό χαρακτήρα των εκτιμήσεων της ΕΚΤ ότι [μια οντότητα] βρίσκεται σε σημείο πτώχευσης, στο πλαίσιο της διαδικασίας εξυγίανσης των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων.

35. Ωστόσο, το Γενικό Δικαστήριο οδηγήθηκε στο εν λόγω συμπέρασμα βασιζόμενο στο ότι, κατά το άρθρο 18 του κανονισμού ΕΜΕ, η εκτίμηση της ΕΚΤ «ουδόλως δεσμεύει το ΕΣΕ» και ότι η ΕΚΤ «δεν διαθέτει εξουσία για τη λήψη αποφάσεων στο πλαίσιο που προβλέπεται για την έγκριση καθεστώτος εξυγίανσης» [10].

36. Η εν λόγω συλλογιστική καταδεικνύει ότι, κατά το Γενικό Δικαστήριο, οι εκτιμήσεις της ΕΚΤ αποτελούν προπαρασκευαστικές πράξεις μη δυνάμενες να μεταβάλουν τη νομική κατάσταση των αναιρεσειόντων καθώς στερούνται δεσμευτικής νομικής ισχύος στο πλαίσιο της διαδικασίας τραπεζικής εξυγίανσης.

37. Με τον τρόπο αυτό, το Γενικό Δικαστήριο καθιστά σαφές ότι, κατά την κρίση του, η έλλειψη δεσμευτικού χαρακτήρα (έναντι του ΕΣΕ) των εκτιμήσεων της ΕΚΤ είναι κομβικής σημασίας για το σκεπτικό στο οποίο στηρίζεται το διατακτικό των αναιρεσιβαλλομένων διατάξεων. Ως εκ τούτου, οι αναιρεσείοντες δύνανται να προσβάλουν το εν λόγω σκεπτικό.

38. Όσον αφορά το αίτημα της Επιτροπής περί αντικαταστάσεως της σκέψεως 34 των αναιρεσιβαλλομένων διατάξεων, πρέπει να υπομνησθεί ότι το θεσμικό αυτό όργανο μετέχει στην αναιρετική διαδικασία ως παρεμβαίνουσα προς στήριξη των αιτημάτων της ΕΚΤ. Μεταξύ των αιτημάτων αυτών δεν περιλαμβάνεται η αντικατάσταση του περιεχομένου της σκέψεως 34 των εν λόγω διατάξεων.

39. Το άρθρο 40 του Οργανισμού του Δικαστηρίου και τα άρθρα 129 και 132 του Κανονισμού Διαδικασίας του, τα οποία εφαρμόζονται επί αιτήσεων αναιρέσεως δυνάμει του άρθρου 190 του ίδιου Κανονισμού, προβλέπουν ότι η παρέμβαση μπορεί να έχει ως αντικείμενο αποκλειστικά την υποστήριξη, εν όλω ή εν μέρει, των αιτημάτων του ενός των διαδίκων. Δεδομένου ότι η ΕΚΤ ζητεί

[10] Σκέψη 34 των αναιρεσιβαλλομένων διατάξεων.

μόνον την απόρριψη των αιτήσεων αναιρέσεως (καθώς και την καταδίκη των αναιρεσειόντων στα δικαστικά έξοδα), το αίτημα της Επιτροπής υπερβαίνει τα όρια του επιτρεπτού περιεχομένου της παρεμβάσεώς της και, ως εκ τούτου, πρέπει να απορριφθεί [11].

Β. Επί της ουσίας

40. Οι αναιρεσείοντες προβάλλουν δύο λόγους αναιρέσεως:

– το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο, ενεργώντας κατά παράβαση του άρθρου 263 ΣΛΕΕ, καθόσον δεν στήριξε τις αναιρεσιβαλλόμενες διατάξεις στην απόφαση που πράγματι εξέδωσε η ΕΚΤ.

– Το Γενικό Δικαστήριο ερμήνευσε εσφαλμένα το άρθρο 18, παράγραφος 1, του κανονισμού ΕΜΕ.

1. Πρώτος λόγος αναιρέσεως: παράβαση του άρθρου 263 ΣΛΕΕ

α) Επιχειρηματολογία των διαδίκων

41. Μολονότι από την ανάγνωση του πρώτου λόγου αναιρέσεως δεν προκύπτουν με απόλυτη σαφήνεια οι ισχυρισμοί των αναιρεσειόντων, φρονώ εντούτοις ότι μπορεί κανείς να συναγάγει εξ αυτών τα στοιχεία των αναιρεσιβαλλομένων διατάξεων των οποίων η ορθότητα αμφισβητείται.

42. Εάν το αντιλαμβάνομαι ορθώς, στο πλαίσιο του πρώτου λόγου αναιρέσεως προβάλλονται επιχειρήματα με τα οποία υποστηρίζεται ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο, καθόσον έκρινε απαράδεκτες τις προσφυγές ακυρώσεως βάσει των αποφάσεων τις οποίες *όφειλε* να λάβει η ΕΚΤ (σύμφωνα με την ερμηνεία του άρθρου 18 του κανονισμού ΕΜΕ στην οποία προέβη το Γενικό Δικαστήριο) και όχι εκείνων που *πράγματι ελήφθησαν* σχετικά με το ότι η ABLV Bank βρισκόταν σε σημείο πτώχευσης ή πιθανής πτώχευσης.

43. Κατά τη γνώμη των αναιρεσειόντων, η θέση του Γενικού Δικαστηρίου είναι εσφαλμένη, διότι η διαπίστωση ότι η ABLV Bank βρισκόταν σε σημείο πτώχευσης ή πιθανής πτώχευσης, η οποία διατυπώθηκε από την ΕΚΤ, συνιστά, κατ' αυτούς, πράξη παράγουσα δεσμευτικά έννομα αποτελέσματα και άμεσες συνέπειες επί της νομικής καταστάσεως του εν λόγω πιστωτικού ιδρύματος.

44. Εκκινώντας από την παραδοχή αυτή, οι αναιρεσείοντες προσάπτουν στο Γενικό Δικαστήριο ότι υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο, ενεργώντας κατά παράβαση του άρθρου 263 ΣΛΕΕ, καθόσον δεν στήριξε τη διάταξή του στην απόφαση την οποία πράγματι εξέδωσε η ΕΚΤ. Επομένως, οι προσφυγές ακυρώσεως θα έπρεπε να έχουν κριθεί παραδεκτές και θα πρέπει να εξεταστεί, ως ουσιαστικό ζήτημα, η νομιμότητα των ενεργειών της ΕΚΤ.

[11] Η Επιτροπή ζητεί από το Δικαστήριο να *αποσαφηνίσει* δύο πτυχές της σκέψεως 34 των αναιρεσιβαλλομένων διατάξεων: α) την ενδεχόμενη συμμετοχή της Επιτροπής και του Συμβουλίου στη διαδικασία εξυγίανσης· β) τον βαθμό στον οποίο το ΕΣΕ δεσμεύεται από την εκτίμηση της ΕΚΤ. Επί του τελευταίου αυτού σημείου, το Δικαστήριο θα κληθεί να αποφανθεί στο πλαίσιο της εξετάσεως της αιτήσεως αναιρέσεως· αντιθέτως, παρέλκει η ενασχόληση με την ενδεχόμενη συμμετοχή της Επιτροπής και του Συμβουλίου, καθώς στην υπό κρίση υπόθεση δεν συνέτρεξε περίπτωση τέτοιας συμμετοχής.

45. Πέραν της ερμηνείας του άρθρου 18 του κανονισμού ΕΜΕ, οι αναιρεσείοντες προβάλλουν διάφορα στοιχεία προς στήριξη της θέσεώς τους. Ειδικότερα, επισημαίνουν ότι η εκτίμηση ότι [οι οντότητες] βρίσκονταν σε σημείο πτώχευσης κοινοποιήθηκε από την ΕΚΤ στην ABLV Bank και την ABLV Luxembourg· ότι η ΕΚΤ δημοσιοποίησε τις εκτιμήσεις στον ιστότοπό της, επισημαίνοντας ότι επρόκειτο για εκτιμήσεις ότι [μια οντότητα] βρίσκεται σε σημείο πτώχευσης ή πιθανής πτώχευσης σύμφωνα με το άρθρο 18, παράγραφος 1, στοιχείο α', του κανονισμού ΕΜΕ· καθώς επίσης ότι η ΕΚΤ δεν περιορίστηκε στη διαβίβαση πραγματικών στοιχείων σχετικά με τη χρηματοοικονομική θέση των τραπεζών.

46. Η ΕΚΤ εκτιμά ότι οι αναιρεσείοντες δεν προσδιορίζουν με σαφήνεια την πλάνη περί το δίκαιο στην οποία ισχυρίζονται ότι υπέπεσε το Γενικό Δικαστήριο και η οποία ανάγεται σε παράβαση του άρθρου 263 ΣΛΕΕ. Κατά τα λοιπά, η ΕΚΤ και η Επιτροπή αντικρούουν τα επιχειρήματα των αναιρεσειόντων.

β) Εκτίμηση

47. Φρονώ ότι ο λόγος αυτός αναιρέσεως πρέπει να κριθεί παραδεκτός από το Δικαστήριο, καίτοι η σαφήνεια δεν είναι ακριβώς το δυνατό του σημείο. Η, πράγματι δυσχερής, ανάγνωσή του συμβάλλει στον προσδιορισμό της πλάνης περί το δίκαιο η οποία προσάπτεται στο Γενικό Δικαστήριο, ήτοι ότι το τελευταίο δεν στήριξε τις διατάξεις του στις αποφάσεις που πράγματι έλαβε η ΕΚΤ.

48. Όσον αφορά την ουσία του, φρονώ ότι ο λόγος αυτός αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί.

49. Το Γενικό Δικαστήριο δεν στηρίχθηκε, in abstracto, στις αποφάσεις τις οποίες *όφειλε* να λάβει η ΕΚΤ ως προς το αν η ABLV Bank βρισκόταν σε σημείο πτώχευσης. Αντιθέτως, έλαβε υπόψη τις αποφάσεις που *πράγματι* ελήφθησαν από την ΕΚΤ, επί των οποίων εφάρμοσε, χωρίς να έχει υποπέσει σε πλάνη περί το δίκαιο, τη νομολογία του Δικαστηρίου σχετικά με το παραδεκτό των προσφυγών ακυρώσεως.

50. Το Γενικό Δικαστήριο, επαναλαμβάνω, έλαβε υπόψη τη νομολογία του Δικαστηρίου σχετικά με το παραδεκτό των προσφυγών ακυρώσεως του άρθρου 263 ΣΛΕΕ[12]. Κατά την εν λόγω νομολογία:

– προσφυγή μπορεί να ασκηθεί από φυσικό ή νομικό πρόσωπο δυνάμει του άρθρου 263, τέταρτο εδάφιο, ΣΛΕΕ μόνον κατά των πράξεων που παράγουν δεσμευτικά έννομα αποτελέσματα ικανά να θίξουν τα συμφέροντα του προσφεύγοντος, μεταβάλλοντας ουσιωδώς τη νομική του κατάσταση[13].

– Στην περίπτωση πράξεων που εντάσσονται στο πλαίσιο εσωτερικής διαδικασίας περιλαμβάνουσας πλείονα στάδια, πράξεις δεκτικές προσφυγής είναι, κατ' αρχήν, μόνον εκείνες οι οποίες απηχούν την οριστική θέση του θεσμικού οργάνου κατά το πέρας της διαδικασίας και όχι τα ενδιάμεσα μέτρα τα οποία κατατείνουν στην προετοιμασία της τελικής

[12] Σκέψεις 29 έως 32 των αναιρεσιβαλλομένων διατάξεων.

[13] Αποφάσεις της 11ης Νοεμβρίου 1981, IBM κατά Επιτροπής (60/81, EU:C:1981:264, σκέψη 9), και της 18ης Ιουνίου 2020, Επιτροπή κατά RQ (C-831/18 P, EU:C:2020:481, σκέψη 44): «βλαπτικές είναι […] μόνον οι πράξεις ή τα μέτρα που παράγουν δεσμευτικά έννομα αποτελέσματα ικανά να επηρεάσουν ευθέως και αμέσως τα συμφέροντα του προσφεύγοντος μεταβάλλοντας ουσιωδώς τη νομική του κατάσταση».

αποφάσεως και των οποίων η έλλειψη νομιμότητας θα μπορούσε να προβληθεί λυσιτελώς στο πλαίσιο προσφυγής κατά της αποφάσεως αυτής [14].

– Μια ενδιάμεση πράξη δεν είναι δεκτική προσφυγής, αν προκύπτει «ότι ο παράνομος χαρακτήρας της πράξεως αυτής θα μπορούσε να προβληθεί στο πλαίσιο προσφυγής η οποία βάλλει κατά της τελικής πράξεως της οποίας αποτελεί προπαρασκευαστική πράξη. Υπό τις συνθήκες αυτές, προσφυγή ασκούμενη κατά της αποφάσεως με την οποία περατώνεται η διαδικασία διασφαλίζει επαρκή δικαστική προστασία» [15].

– Τα πράγματα θα είχαν άλλως μόνον αν οι πράξεις ή οι αποφάσεις που ελήφθησαν κατά τη διάρκεια του προπαρασκευαστικού σταδίου καταλήγουν οι ίδιες στην οριστική περάτωση μιας ειδικής διαδικασίας, διαφορετικής από εκείνη η οποία έχει ως προορισμό να επιτρέπει στο θεσμικό όργανο να λαμβάνει απόφαση επί της ουσίας της υποθέσεως [16].

51. Αφού υπενθύμισε τη νομολογία αυτή, την οποία δεν αμφισβητούν οι αναιρεσείοντες, το Γενικό Δικαστήριο εξέτασε αν, στην υπό κρίση υπόθεση, οι εκτιμήσεις της ΕΚΤ ότι [οι οντότητες] βρίσκονταν σε σημείο πτώχευσης, λαμβανομένης υπόψη της ουσίας τους, επηρέαζαν τη νομική κατάσταση των προσφευγόντων ή αν, αντιθέτως, συνιστούσαν απλώς πράξεις προπαρασκευαστικές της τελικής αποφάσεως του ΕΣΕ σχετικά με το ενδεχόμενο εφαρμογής καθεστώτος εξυγίανσης [17].

52. Κατά το Γενικό Δικαστήριο, οι εκτιμήσεις της ΕΚΤ ότι [οι οντότητες] βρίσκονταν σε σημείο πτώχευσης συνιστούν προπαρασκευαστικά μέτρα στο πλαίσιο της διαδικασίας η οποία καθιστά δυνατή την εκ μέρους του ΕΣΕ έκδοση απόφασης επί της εξυγίανσης των δύο τραπεζικών ιδρυμάτων και, ως εκ τούτου, δεν μπορούσαν να αποτελέσουν αντικείμενο ευθείας προσφυγής ακυρώσεως.

53. Το Γενικό Δικαστήριο, κατά την ερμηνεία του άρθρου 18, παράγραφος 1, του κανονισμού ΕΜΕ, έκρινε ότι η απόφαση σχετικά με την ενδεχόμενη αναγκαιότητα εφαρμογής καθεστώτος εξυγίανσης απόκειται στο ΕΣΕ, η δε ΕΚΤ απλώς κοινοποιεί την εκτίμησή της ότι το τραπεζικό ίδρυμα βρίσκεται σε σημείο πτώχευσης ή πιθανής πτώχευσης. Συναφώς, υπενθύμισε ότι οι προσφεύγοντες είχαν επίσης ασκήσει προσφυγές ακυρώσεως κατά των αποφάσεων του ΕΣΕ στις υποθέσεις T-280/18 και T-282/18.

54. Δεν μπορώ να εντοπίσω κανένα σφάλμα στο ως άνω σκεπτικό του Γενικού Δικαστηρίου, το οποίο, κατά τη γνώμη μου, συνάδει με τη νομολογία του Δικαστηρίου.

55. Οι αναιρεσείοντες προβάλλουν διάφορα επιχειρήματα, τα περισσότερα από τα οποία ήδη συζητήθηκαν και απορρίφθηκαν από το Γενικό Δικαστήριο, προκειμένου να αποδείξουν ότι οι εκτιμήσεις της ΕΚΤ ότι [οι οντότητες] βρίσκονταν σε σημείο πτώχευσης είχαν πράγματι δεσμευτικό χαρακτήρα και επηρέαζαν τα συμφέροντά τους, μεταβάλλοντας ουσιωδώς τη νομική τους κατάσταση.

[14] Απόφαση της 13ης Οκτωβρίου 2011, Deutsche Post και Γερμανία κατά Επιτροπής (C-463/10 P και C-475/10 P, EU:C:2011:656, σκέψη 50).

[15] Αποφάσεις της 13ης Οκτωβρίου 2011, Deutsche Post και Γερμανία κατά Επιτροπής (C-463/10 P και C-475/10 P, EU:C:2011:656, σκέψη 53), της 11ης Νοεμβρίου 1981, IBM κατά Επιτροπής (60/81, EU:C:1981:264, σκέψη 12), και της 24ης Ιουνίου 1986, AKZO Chemie και AKZO Chemie UK κατά Επιτροπής (53/85, EU:C:1986:256, σκέψη 19).

[16] Απόφαση της 11ης Νοεμβρίου 1981, IBM κατά Επιτροπής (60/81, EU:C:1981:264, σκέψη 11).

[17] Σκέψη 33 των αναιρεσιβαλλομένων διατάξεων.

56. Ορισμένοι από αυτούς τους ισχυρισμούς ισοδυναμούν σχεδόν με προβολή επιχειρήματος περί παραμορφώσεως των πραγματικών περιστατικών [18], μολονότι οι αναιρεσείοντες δεν προσάπτουν κάτι τέτοιο στο Γενικό Δικαστήριο [19]. Εν πάση περιπτώσει, τα επιχειρήματα που εκτίθενται στον πρώτο αυτόν λόγο χρήζουν αναλύσεως στο πλαίσιο της αναιρετικής διαδικασίας [20], καθώς δεν περιορίζονται απλώς σε επανάληψη ή αυτούσια παράθεση των όσων ήδη εκτέθηκαν ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου [21].

57. Πρώτον, επικαλούνται την ύπαρξη τεκμηρίου σύμφωνα με το οποίο κάθε εκφερόμενη από αρχή εκτίμηση είναι δεσμευτική, εκτός αν η οικεία αρχή ρητώς δηλώνει το αντίθετο.

58. Ο ισχυρισμός αυτός δεν μπορεί να γίνει δεκτός. Εάν υφίστατο τέτοιο τεκμήριο, δεν θα είχε λόγο υπάρξεως η νομολογία του Δικαστηρίου που επιτάσσει την ανάλυση του περιεχομένου και της φύσεως μιας πράξεως θεσμικού οργάνου της Ένωσης προκειμένου να καθοριστεί εάν η οικεία πράξη είναι δεσμευτική. Βάσει της λογικής των αναιρεσειόντων, όλες οι πράξεις των θεσμικών και λοιπών οργάνων και οργανισμών της Ένωσης θα είναι δεσμευτικές, εκτός εάν ρητώς βεβαιώνουν περί του αντιθέτου, κάτι το οποίο θα εξαρτάται αποκλειστικά από τη βούληση του εκδότη τους. Είναι προφανές ότι κάτι τέτοιο δεν ισχύει.

59. Δεύτερον, υποστηρίζουν ότι οι εκτιμήσεις της ΕΚΤ ότι [μια οντότητα] βρίσκεται σε σημείο πτώχευσης εμπεριέχουν ανάλυση αναλογικότητας και έχουν, ως εκ τούτου, δεσμευτικό χαρακτήρα.

60. Βεβαίως, πολλές δεσμευτικές νομικές πράξεις των θεσμικών και λοιπών οργάνων και οργανισμών της Ένωσης εμπεριέχουν ανάλυση της αναλογικότητας των μέτρων που προβλέπουν. Εντούτοις, δεν μπορεί να συναχθεί εξ αυτού ότι είναι δεσμευτική κάθε πράξη η οποία περιέχει ανάλυση αναλογικότητας. Εν πάση περιπτώσει, με τον λόγο αυτόν αναιρέσεως δεν εκτίθενται οι λόγοι για τους οποίους η ανάλυση αναλογικότητας την οποία προβάλλεται ότι πραγματοποιεί η ΕΚΤ στο πλαίσιο των εκτιμήσεών της ότι [τραπεζικά ιδρύματα] βρίσκονται σε σημείο πτώχευσης θα προσέδιδε στις εν λόγω εκτιμήσεις δεσμευτικότητα με αποτέλεσμα να επηρεάζουν τη νομική κατάσταση των οικείων τραπεζών.

[18] Παραμόρφωση των πραγματικών περιστατικών υφίσταται όταν, χωρίς να εξετασθούν νέα αποδεικτικά στοιχεία, προκύπτει ότι η εκτίμηση των προσκομισθέντων αποδεικτικών στοιχείων είναι προδήλως εσφαλμένη. Η παραμόρφωση πρέπει να προκύπτει προδήλως από τα στοιχεία της δικογραφίας, χωρίς να χρειάζεται να πραγματοποιηθεί νέα εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών και των αποδεικτικών στοιχείων. Ο αναιρεσείων ο οποίος προβάλλει παραμόρφωση των αποδεικτικών στοιχείων εκ μέρους του Γενικού Δικαστηρίου, υποχρεούται να αποδείξει τα σφάλματα αναλύσεως τα οποία, κατά την εκτίμησή του, οδήγησαν το Γενικό Δικαστήριο σε αυτήν την παραμόρφωση (αποφάσεις της 19ης Σεπτεμβρίου 2019, Πολωνία κατά Επιτροπής, C-358/18 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2019:763, σκέψη 45, και της 3ης Δεκεμβρίου 2015, Ιταλία κατά Επιτροπής, C-280/14 P, EU:C:2015:792, σκέψη 52).

[19] Τούτο αναφέρεται στο σημείο 42 του υπομνήματός τους απαντήσεως.

[20] Κατά πάγια νομολογία, «σε περίπτωση που ο αναιρεσείων αμφισβητεί την ερμηνεία ή την εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης από το Γενικό Δικαστήριο, τα νομικά ζητήματα που εξετάστηκαν πρωτοδίκως μπορούν να αποτελέσουν εκ νέου αντικείμενο συζητήσεως κατά την εξέταση αιτήσεως αναιρέσεως. Πράγματι, αν ο αναιρεσείων δεν μπορούσε να στηρίξει, κατά τον τρόπο αυτό, την αίτησή του αναιρέσεως σε λόγους και επιχειρήματα που είχε ήδη προβάλει ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, η αναιρετική διαδικασία θα καθίστατο εν μέρει άνευ αντικειμένου» (αποφάσεις της 18ης Ιουνίου 2020, Επιτροπή κατά RQ, C-831/18 P, EU:C:2020:481, σκέψη 42, και της 20ής Σεπτεμβρίου 2016, Μαλλής κ.λπ. κατά Επιτροπής και ΕΚΤ, C-105/15 P έως C-109/15 P, EU:C:2016:702, σκέψη 36 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

[21] «Σε περίπτωση που ο αναιρεσείων αμφισβητεί την ερμηνεία ή την εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης από το Γενικό Δικαστήριο, τα νομικά ζητήματα που εξετάστηκαν πρωτοδίκως μπορούν να αποτελέσουν εκ νέου αντικείμενο συζητήσεως κατά την εξέταση αιτήσεως αναιρέσεως. Πράγματι, αν ο αναιρεσείων δεν μπορούσε να στηρίξει, κατά τον τρόπο αυτόν, την αίτησή του αναιρέσεως σε λόγους και επιχειρήματα που είχε ήδη προβάλει ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, η αναιρετική διαδικασία θα καθίστατο εν μέρει άνευ αντικειμένου» (βλ. απόφαση της 3ης Δεκεμβρίου 2015, Ιταλία κατά Επιτροπής, C-280/14 P, EU:C:2015:792, σκέψη 43, και διάταξη της 5ης Σεπτεμβρίου 2019, Iceland Foods κατά EUIPO, C-162/19 P, μη δημοσιευθείσα, EU:C:2019:686, σκέψη 5).

61. Τρίτον, οι αναιρεσείοντες υποστηρίζουν ότι οι εκτιμήσεις της ΕΚΤ ότι [μια οντότητα] βρίσκεται σε σημείο πτώχευσης είναι πράξεις δεσμευτικού περιεχομένου, διότι η ΕΚΤ δημοσίευσε ανακοινωθέν για την κατάρτισή τους και τις κοινοποίησε στις οικείες τράπεζες.

62. Ούτε αυτό το επιχείρημα μπορεί να ευδοκιμήσει. Αφενός, στηρίζεται σε μια εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών που δεν υπόκειται σε αναιρετικό έλεγχο: το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι «δεν δημοσιεύθηκαν οι προσβαλλόμενες πράξεις, αλλά ότι η ΕΚΤ δημοσίευσε δύο ανακοινωθέντα τα οποία ουδόλως συνιστούν τις προσβαλλόμενες πράξεις» [22].

63. Αφετέρου, η δημοσίευση δύο ανακοινωθέντων Τύπου σχετικά με την εκτίμηση ότι [οι οντότητες] βρίσκονται σε σημείο πτώχευσης δεν σημαίνει ότι η ΕΚΤ επιδιώκει να προσδώσει στις εκτιμήσεις αυτές δεσμευτικό χαρακτήρα ή ότι οι τελευταίες είναι εγγενώς δεσμευτικές. Θα επανέλθω κατωτέρω επί του ζητήματος αυτού.

64. Τέταρτον, κατά τη γνώμη των αναιρεσειόντων, ο δεσμευτικός χαρακτήρας των εκτιμήσεων της ΕΚΤ ότι [οι οντότητες] βρίσκονται σε σημείο πτώχευσης προκύπτει από το γεγονός ότι τόσο η ΕΚΤ όσο και το ΕΣΕ διαπίστωσαν ότι η εκκαθάριση της ABLV Bank και της λουξεμβουργιανής θυγατρικής της ήταν αναπόφευκτη.

65. Το συμπέρασμα αυτό δεν είναι βάσιμο. Το περιεχόμενο των εκτιμήσεων ότι [οι οντότητες] βρίσκονταν σε σημείο πτώχευσης δεν είχε ως αντικείμενο τη λήψη αποφάσεως περί εξυγίανσης των δύο τραπεζών κατ' εφαρμογήν του λεττονικού και του λουξεμβουργιανού δικαίου, ούτε και η ΕΚΤ είχε αυτή ήταν η πρόθεση κατά τη διενέργεια των εκτιμήσεων. Τούτο ήταν η συνέπεια της αποφάσεως του ΕΣΕ σύμφωνα με την οποία δεν επιβαλλόταν από το δημόσιο συμφέρον η εφαρμογή καθεστώτων εξυγίανσης στα δύο χρηματοοικονομικά ιδρύματα, σύμφωνα με τον κανονισμό ΕΜΕ.

66. Τέλος, οι αναιρεσείοντες μέμφονται το Γενικό Δικαστήριο σχετικά με την αναφορά που έκανε στο χωρίο της αποφάσεως του tribunal d'arrondissement de Luxembourg (πρωτοβάθμιου δικαστηρίου Λουξεμβούργου) της 9ης Μαρτίου 2018, στο οποίο αναφέρεται ότι «οι διάδικοι συμφωνούν ότι οι εκτιμήσεις και οι διαπιστώσεις στις οποίες προέβη η ΕΚΤ και το ΕΣΕ στο πλαίσιο του Κανονισμού δεν είναι δεσμευτικές για το δικαστήριο που επιλαμβάνεται της παρούσας αιτήσεως» [23].

67. Προς αντίκρουση της εν λόγω μομφής, αρκεί να λεχθεί ότι το Γενικό Δικαστήριο χρησιμοποίησε την ως άνω αναφορά απλώς και μόνον προς επίρρωση της βασικής του συλλογιστικής. Επομένως, μολονότι η αυτούσια παράθεση του επίμαχου χωρίου δεν ήταν αναγκαία στο πλαίσιο του σκεπτικού της διατάξεως του Γενικού Δικαστηρίου, η αντίστοιχη αιτίαση που περιλαμβάνεται στον λόγο αναιρέσεως είναι αλυσιτελής.

68. Εν κατακλείδι, προτείνω στο Δικαστήριο να απορρίψει τον πρώτο αυτό λόγο αναιρέσεως.

[22] Σκέψη 45 των αναιρεσιβαλλομένων διατάξεων.

[23] Σκέψη 48 των αναιρεσιβαλλομένων διατάξεων.

2. Δεύτερος λόγος αναιρέσεως: εσφαλμένη ερμηνεία του άρθρου 18, παράγραφος 1, του κανονισμού ΕΜΕ

69. Με τον δεύτερο λόγο αναιρέσεως προβάλλεται πλάνη περί το δίκαιο στην οποία υπέπεσε, κατ' ισχυρισμόν, το Γενικό Δικαστήριο καθόσον ερμήνευσε συσταλτικά το άρθρο 18, παράγραφος 1, του κανονισμού ΕΜΕ προς θεμελίωση του ότι οι εκτιμήσεις της ΕΚΤ ότι [μια οντότητα] βρίσκεται σε σημείο πτώχευσης δεν συνιστούν πράξεις δεκτικές προσφυγής.

70. Οι αναιρεσείοντες υποστηρίζουν επίσης ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο καθόσον έκρινε ότι η κατάσταση της ABLV Bank και της ABLV Luxembourg δεν μεταβλήθηκε από τις εκτιμήσεις της ΕΚΤ ότι [οι οντότητες] βρίσκονταν σε σημείο πτώχευσης.

α) Πρώτο σκέλος του λόγου αναιρέσεως: εσφαλμένη ερμηνεία του άρθρου 18 του κανονισμού ΕΜΕ

1) Ισχυρισμοί των διαδίκων

71. Κατά τους αναιρεσείοντες, το άρθρο 18, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού ΕΜΕ δεν μπορεί να ερμηνευθεί με τον τρόπο με τον οποίο το ερμήνευσε το Γενικό Δικαστήριο (ήτοι, ότι προβλέπει απλώς μια μη υποχρεωτική κοινοποίηση πληροφοριών από την ΕΚΤ προς το ΕΣΕ, το οποίο είναι το μόνο αρμόδιο για την έγκριση καθεστώτος εξυγίανσης).

72. Κατά την γνώμη των αναιρεσειόντων, η εκτίμηση ότι [μια οντότητα] βρίσκεται σε σημείο πτώχευσης ή πιθανής πτώχευσης προϋποθέτει νομική ανάλυση και εξαγωγή συμπεράσματος αντίστοιχης φύσεως. Κατ' αυτούς, το άρθρο 18, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού ΕΜΕ παρέχει στην ΕΚΤ την εξουσία λήψεως αποφάσεων οι οποίες έχουν δεσμευτικά αποτελέσματα έναντι του ΕΣΕ.

73. Περαιτέρω, προβάλλουν ότι το Γενικό Δικαστήριο αμφισβήτησε τη συνοχή των σχέσεων μεταξύ του συστήματος προληπτικής εποπτείας και του συστήματος εξυγίανσης των πιστωτικών ιδρυμάτων. Σύμφωνα με το σύστημα αυτό, η εποπτική αρχή (εν προκειμένω η ΕΚΤ) διαπιστώνει αν μια τράπεζα βρίσκεται σε σημείο πτώχευσης ή πιθανής πτώχευσης και η εκτίμησή της δεσμεύει την αρχή εξυγίανσης.

74. Τέλος, οι αναιρεσείοντες υποστηρίζουν ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν αξιολόγησε προσηκόντως τη λειτουργική ισοδυναμία μεταξύ της εκτιμήσεως ότι [μια οντότητα] βρίσκεται σε σημείο πτώχευσης ή πιθανής πτώχευσης και της ανακλήσεως της άδειας λειτουργίας τραπεζικού ιδρύματος.

75. Η ΕΚΤ και η Επιτροπή αντικρούουν τα επιχειρήματα αυτά.

2) Εκτίμηση

76. Είμαι της γνώμης, όπως και το Γενικό Δικαστήριο, ότι οι εκτιμήσεις της ΕΚΤ ότι [μια οντότητα] βρίσκεται σε σημείο πτώχευσης ή πιθανής πτώχευσης πρέπει να χαρακτηριστούν ως προπαρασκευαστικές πράξεις στο πλαίσιο της διαδικασίας εξυγίανσης των τραπεζικών ιδρυμάτων. Μολονότι χωρεί περαιτέρω αποσαφήνιση ορισμένων σημείων της αιτιολογίας του ως άνω χαρακτηρισμού στο πλαίσιο των αναιρεσιβαλλομένων διατάξεων, φρονώ ότι, επί της ουσίας, ουδόλως προκύπτει πλάνη περί το δίκαιο.

77. Για να καταλήξω στο συμπέρασμα αυτό, θα εξετάσω, πρώτον, την περίπλοκη διοικητική διαδικασία εγκρίσεως των καθεστώτων εξυγίανσης. Δεύτερον, θα εξετάσω τη συνοχή των σχέσεων μεταξύ του ΕΕΜ και του ΕΜΕ. Τρίτον, θα εξετάσω την ενδεχόμενη λειτουργική ισοδυναμία μεταξύ της εκτιμήσεως ότι [μια οντότητα] βρίσκεται σε σημείο πτώχευσης και της ανακλήσεως της άδειας λειτουργίας τραπεζικού ιδρύματος.

i) Η περίπλοκη διοικητική διαδικασία εγκρίσεως των καθεστώτων εξυγίανσης βάσει του άρθρου 18 του κανονισμού ΕΜΕ

78. Η έγκριση των καθεστώτων εξυγίανσης των χρηματοοικονομικών ιδρυμάτων έχει εξαιρετικά σημαντικές οικονομικές και νομικές συνέπειες. Για τον λόγο αυτό, ο κανονισμός ΕΜΕ έχει εισαγάγει μια διαδικασία στην οποία μετέχουν ή μπορούν να συμμετάσχουν πλείονα θεσμικά όργανα και ένας οργανισμός της Ένωσης.

79. Το ΕΣΕ είναι επιφορτισμένο με την κύρια εξουσία λήψεως αποφάσεων. Η ΕΚΤ διαθέτει μεν εξουσία πρωτοβουλίας, η οποία ωστόσο δεν είναι αποκλειστική, η δε Επιτροπή και το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν εξουσία να διατυπώνουν αντιρρήσεις σε τελευταίο βαθμό, ιδίως όσον αφορά τις περιπτώσεις που απαιτούν την εκταμίευση ποσών από το Ενιαίο Ταμείο Εξυγίανσης[24].

80. Στην περιπλοκότητα της διαδικασίας προστίθεται η ταχύτητα με την οποία τα εν λόγω θεσμικά όργανα και οργανισμοί της Ένωσης καλούνται να λάβουν τις αποφάσεις τους προκειμένου να αποφευχθούν οι αρνητικές συνέπειες της εξυγίανσης του τραπεζικού ιδρύματος στις χρηματαγορές. Εξάλλου, η ταχύτητα αυτή τους υποχρεώνει de facto να έχουν «προετοιμάσει» την απόφαση προτού κινήσουν τη διαδικασία, η οποία συνήθως αρχίζει και ολοκληρώνεται μέσα σε ένα σαββατοκύριακο, ώστε να εκμεταλλευτούν το γεγονός ότι οι αγορές κινητών αξιών είναι κλειστές.

81. Η περιπλοκότητα της διαδικασίας λήψεως αποφάσεων απορρέει από το γεγονός ότι σε αυτήν μετέχουν ή μπορούν να συμμετάσχουν:

– η εποπτική αρχή (ΕΚΤ), η οποία είναι επιφορτισμένη με την εποπτεία της τράπεζας με προβλήματα φερεγγυότητας.

– Η αρχή εξυγίανσης (ΕΣΕ), στην οποία απόκειται να αποφασίσει αν πρέπει να εφαρμοστεί καθεστώς εξυγίανσης στο πιστωτικό ίδρυμα.

– Η Επιτροπή και το Συμβούλιο, η συμμετοχή των οποίων επιβάλλεται λόγω του ότι το ΕΣΕ είναι οργανισμός της Ένωσης, στον οποίο έχουν ανατεθεί περιορισμένες αρμοδιότητες, καθώς

[24] Αμέσως μετά την έγκριση του καθεστώτος εξυγίανσης, το ΕΣΕ το διαβιβάζει στην Επιτροπή, η οποία, εντός προθεσμίας 24 ωρών, είτε αποδέχεται το καθεστώς εξυγίανσης είτε διατυπώνει αντιρρήσεις όσον αφορά τις πτυχές του καθεστώτος εξυγίανσης οι οποίες υπόκεινται σε διακριτική ευχέρεια. Αν η Επιτροπή κρίνει ότι η απόφαση του ΕΣΕ δεν πληροί το κριτήριο του δημοσίου συμφέροντος ή ότι συνεπάγεται σημαντική τροποποίηση του ύψους των πόρων του Ενιαίου Ταμείου Εξυγίανσης, προτείνει την προβολή αντιρρήσεων ως προς το εν λόγω καθεστώς στο Συμβούλιο, το οποίο αποφασίζει με απλή πλειοψηφία εντός προθεσμίας 12 ωρών. Η απόφαση του ΕΣΕ τίθεται σε ισχύ εάν, εντός προθεσμίας 24 ωρών, δεν υπάρχουν αντιρρήσεις εκ μέρους της Επιτροπής ή του Συμβουλίου. Εάν υπάρξουν αντιρρήσεις του Συμβουλίου σχετικά με τις εισφορές του Ενιαίου Ταμείου Εξυγίανσης ή της Επιτροπής όσον αφορά τις πτυχές του καθεστώτος εξυγίανσης οι οποίες υπόκεινται σε διακριτική ευχέρεια, το ΕΣΕ μπορεί να τροποποιήσει την πρότασή του εντός προθεσμίας 8 ωρών. Όταν το Συμβούλιο προβάλει αντιρρήσεις ως προς το να τεθεί ένα ίδρυμα υπό εξυγίανση επειδή δεν πληρούται το κριτήριο δημόσιου συμφέροντος, η σχετική οντότητα τίθεται υπό κανονική διαδικασία εκκαθάρισης σύμφωνα με την εφαρμοστέα εθνική νομοθεσία, κατά το άρθρο 18, παράγραφος 8, του κανονισμού ΕΜΕ.

επίσης λόγω του ότι προβλέπεται Ενιαίο Ταμείο Εξυγίανσης με διακυβερνητική συνιστώσα μέχρι την οριστική ενοποίησή του το 2024 [25].

82. Στο πλαίσιο αυτής της περίπλοκης διαδικασίας, πρέπει να αποσαφηνιστεί ποιες πράξεις είναι αμιγώς προπαρασκευαστικές (μη δεκτικές προσφυγής), προκειμένου να γίνει διάκριση μεταξύ αυτών και των τελικών αποφάσεων κατά των οποίων μπορεί να ασκηθεί προσφυγή ακυρώσεως ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου.

83. Η διαδικασία εξυγίανσης [26] ενεργοποιείται με τη διαπίστωση ότι το τραπεζικό ίδρυμα βρίσκεται σε σημείο πτώχευσης ή πιθανής πτώχευσης [27]. Η διαπίστωση αυτή θέτει, τρόπον τινά, τέρμα στην εποπτεία και προειδοποιεί για την ύπαρξη κινδύνου για τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα, ο οποίος πηγάζει από την κατάσταση αφερεγγυότητας του ιδρύματος και ενδέχεται να συνεπάγεται την ανάγκη παρεμβάσεως της αρχής εξυγίανσης.

84. Η αρμοδιότητα εκτιμήσεως του αν μια τράπεζα η οποία τελεί υπό την εποπτεία της βρίσκεται σε σημείο πτώχευσης ή πιθανής πτώχευσης ανήκει κατ' αρχήν στην ΕΚΤ, ασκείται όμως κατόπιν διαβουλεύσεως με το ΕΣΕ [28]. Αν εκτιμήσει ότι συντρέχει περίπτωση πτώχευσης, η ΕΚΤ ανακοινώνει χωρίς καθυστέρηση την εκτίμηση αυτή στην Επιτροπή και στο ΕΣΕ [29].

85. Είναι λογικό κατ' αρχήν η ΕΚΤ να είναι αρμόδια για την εκτίμηση ότι [μια οντότητα] βρίσκεται σε σημείο πτώχευσης, δεδομένου ότι πρέπει να σταθμίσει σειρά στοιχείων των οποίων έχει άμεση γνώση, λόγω των αρμοδιοτήτων της ως εποπτικής αρχής στο πλαίσιο του ΕΕΜ [30].

86. Εντούτοις, η ΕΚΤ δεν είναι κατ' αποκλειστικότητα αρμόδια για την πραγματοποίηση της εκτιμήσεως του αν μια οντότητα βρίσκεται σε σημείο πτώχευσης [31]. Συμμετέχει επικουρικώς και το ΕΣΕ, το οποίο μπορεί να προβεί στην εκτίμηση αυτή μόνον αφού ενημερώσει την ΕΚΤ για την πρόθεσή του και μόνον εφόσον η ΕΚΤ, εντός τριών ημερολογιακών ημερών από τη λήψη της

[25] Βλ. αιτιολογική σκέψη 24 του κανονισμού ΕΜΕ.

[26] Το άρθρο 18 του κανονισμού ΕΜΕ επαναλαμβάνει, σε μεγάλο βαθμό, το περιεχόμενο του άρθρου 32 της οδηγίας 2014/59/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Μαΐου 2014, για τη θέσπιση πλαισίου για την ανάκαμψη και την εξυγίανση πιστωτικών ιδρυμάτων και επιχειρήσεων επενδύσεων, για την τροποποίηση της οδηγίας 82/891/ΕΟΚ του Συμβουλίου, και των οδηγιών 2001/24/ΕΚ, 2002/47/ΕΚ, 2004/25/ΕΚ, 2005/56/ΕΚ, 2007/36/ΕΚ, 2011/35/ΕΕ, 2012/30/ΕΕ και 2013/36/ΕΕ, καθώς και των κανονισμών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ) αριθ. 1093/2010 και (ΕΕ) αριθ. 648/2012 (ΕΕ 2014, L 173, σ. 190).

[27] Οι ουσιαστικές πτυχές της εκτιμήσεως ότι [μια οντότητα] βρίσκεται σε σημείο πτώχευσης, καθώς επίσης ορισμένα διαδικαστικά ζητήματα, εξειδικεύθηκαν με τις κατευθυντήριες γραμμές EBA/GL/2015/07 της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών, της 6ης Αυγούστου 2015, σχετικά με την ερμηνεία των διαφόρων περιστάσεων όπου ένα ίδρυμα θεωρείται ότι τελεί σε κατάσταση αφερεγγυότητας ή επαπειλούμενης αφερεγγυότητας δυνάμει του άρθρου 32, παράγραφος 6, της οδηγίας 2014/59 (στο εξής: κατευθυντήριες γραμμές EBA 2015 σχετικά με την κατάσταση αφερεγγυότητας ή επαπειλούμενης αφερεγγυότητας).

[28] Άρθρο 18, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού ΕΜΕ.

[29] Άρθρο 18, παράγραφος 1, τρίτο εδάφιο, του κανονισμού ΕΜΕ.

[30] Τα στοιχεία αυτά, τα οποία μνημονεύονται στο άρθρο 18, παράγραφος 4, του κανονισμού ΕΜΕ, είναι τα εξής:
– Η εκτίμηση της τηρήσεως των απαιτήσεων για τη διατήρηση της άδειας λειτουργίας ως τραπεζικού ιδρύματος και της δικαιολογήσεως της ανάκλησής της από την ΕΚΤ, επειδή, μεταξύ άλλων, το ίδρυμα έχει υποστεί ή πιθανόν να υποστεί ζημίες οι οποίες θα εξαντλήσουν όλα τα ίδια κεφάλαια ή σημαντικό μέρος τους.
– Η εξακρίβωση ότι «τα περιουσιακά στοιχεία της οντότητας υπολείπονται, ή υπάρχουν αντικειμενικά στοιχεία που οδηγούν στη διαπίστωση ότι τα περιουσιακά στοιχεία της οντότητας πρόκειται, στο εγγύς μέλλον, να υπολείπονται των υποχρεώσεών του».
– Η διαπίστωση ότι «η οντότητα δεν είναι σε θέση ή υπάρχουν αντικειμενικά στοιχεία που υποστηρίζουν το συμπέρασμα ότι η οντότητα πρόκειται, στο εγγύς μέλλον, να μην είναι σε θέση να εξοφλήσει τις οφειλές της ή να ανταποκριθεί σε άλλες υποχρεώσεις της όταν καθίστανται απαιτητές».
– Η αναγκαιότητα έκτακτης δημόσιας χρηματοπιστωτικής στήριξης, πλην ορισμένων εξαιρέσεων.

[31] Το άρθρο 21, παράγραφος 2, του κανονισμού ΕΜΕ προβλέπει έναν άλλο τρόπο εκτιμήσεως του αν μια οντότητα βρίσκεται σε σημείο πτώχευσης ή πιθανής πτώχευσης, προκειμένου να αποφασιστεί η απομείωση και μετατροπή των κεφαλαιακών μέσων. Η εκτίμηση αυτή συμπίπτει με την προβλεπόμενη από το άρθρο 18.

πληροφορίας αυτής, δεν πραγματοποιήσει η ίδια την εν λόγω εκτίμηση. Στην περίπτωση αυτή, η ΕΚΤ παρέχει χωρίς καθυστέρηση στο ΕΣΕ κάθε σχετική πληροφορία την οποία ζητά το ΕΣΕ για να τεκμηριώσει την εκτίμησή του [32].

87. Μετά την πραγματοποίηση της εκτιμήσεως της ΕΚΤ (ή, επικουρικώς, του ΕΣΕ) ότι [μια οντότητα] βρίσκεται σε σημείο πτώχευσης ή πιθανής πτώχευσης, απόκειται στο ΕΣΕ να αποφασίσει αν θα εγκρίνει ή όχι καθεστώς εξυγίανσης. Για την έγκρισή του, απαιτείται οπωσδήποτε να πληρούνται οι τρεις προϋποθέσεις του άρθρου 18, παράγραφος 1, του κανονισμού ΕΜΕ:

– επιβεβαίωση ότι η οντότητα βρίσκεται σε σημείο πτώχευσης ή πιθανής πτώχευσης.

– Απουσία εύλογης προοπτικής ότι με εναλλακτικά μέτρα του ιδιωτικού τομέα θα αποφευχθεί η πτώχευση της οντότητας εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος, λαμβανομένου υπόψη του χρονοδιαγράμματος και όλων των σχετικών περιστάσεων.

– Αναγκαιότητα της εξυγίανσης για λόγους δημόσιου συμφέροντος [33].

88. Αν το ΕΣΕ διαπιστώσει ότι πληρούνται οι τρεις αυτές προϋποθέσεις, εγκρίνει, σύμφωνα με το άρθρο 18, παράγραφος 6, του κανονισμού ΕΜΕ, καθεστώς εξυγίανσης το οποίο: α) θέτει το ίδρυμα υπό εξυγίανση· β) καθορίζει τον τρόπο εφαρμογής των εργαλείων εξυγίανσης που αναφέρονται στο άρθρο 22, παράγραφος 2· και γ) αποφασίζει σχετικά με «τη χρήση του [Ενιαίου Ταμείου Εξυγίανσης] για τη στήριξη της δράσης εξυγίανσης σύμφωνα με το άρθρο 76 και σύμφωνα με απόφαση της Επιτροπής που λαμβάνεται βάσει του άρθρου 19».

89. Από την περιγραφή αυτή συνάγεται ότι η απόφαση του ΕΣΕ με την οποία εγκρίνεται το καθεστώς εξυγίανσης (ή αποφασίζει να μην το εγκρίνει και παραπέμπει στο εθνικό δίκαιο για την εκκαθάριση του τραπεζικού ιδρύματος) είναι η πραγματική τελική πράξη της διαδικασίας. Σε περίπτωση συμμετοχής της Επιτροπής ή του Συμβουλίου, οι αποφάσεις των λόγω θεσμικών οργάνων θα έχουν και αυτές τον ίδιο χαρακτήρα [34].

90. Επομένως, δεδομένου ότι η τελική πράξη της διαδικασίας εξυγίανσης είναι η απόφαση του ΕΣΕ, η εκτίμηση της ΕΚΤ ότι [μια οντότητα] βρίσκεται σε σημείο πτώχευσης ή πιθανής πτώχευσης έχει τον χαρακτήρα προπαρασκευαστικής πράξεως στο πλαίσιο της εν λόγω διαδικασίας, όπως ορθώς έκρινε το Γενικό Δικαστήριο με τις διατάξεις του [35].

[32] Άρθρο 18, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού ΕΜΕ.

[33] Κατά το άρθρο 18, παράγραφος 5, του ΕΜΕ, «[μ]ια δράση εξυγίανσης αντιμετωπίζεται ως δράση δημόσιου συμφέροντος εάν είναι αναγκαία για την επίτευξη ενός ή περισσότερων στόχων εξυγίανσης κατά το άρθρο 14, και αναλογική προς αυτούς, ενώ με την εκκαθάριση της οντότητας σύμφωνα με τις κανονικές διαδικασίες αφερεγγυότητας δεν θα επιτυγχάνονταν αυτοί οι στόχοι εξυγίανσης στον ίδιο βαθμό».

[34] Στην υπό κρίση υπόθεση, ελήφθησαν μόνον δύο αποφάσεις από το ΕΣΕ, της 23ης Φεβρουαρίου 2018 (SRB/EES/2018/09 και SRB/EES/2018/10), και καμία από την Επιτροπή και το Συμβούλιο. Το ΕΣΕ δεν έκρινε σκόπιμη τη θέσπιση καθεστώτος εξυγίανσης και κοινοποίησε την εκτίμησή του στις ΕΑΕ της Λεττονίας και του Λουξεμβούργου.

[35] Η χρονική εγγύτητα μεταξύ μιας πράξεως (της εκτιμήσεως περί του ότι μια οντότητα βρίσκεται σε σημείο πτώχευσης) και μιας άλλης πράξεως (της αποφάσεως του ΕΣΕ) δεν είναι ικανή να προκαλέσει σύγχυση ως προς τη διαφορετική φύση των εν λόγω πράξεων. Στην υπό κρίση υπόθεση, οι εκτιμήσεις της ΕΚΤ ότι [οι οντότητες] βρίσκονται σε σημείο πτώχευσης και οι αποφάσεις του ΕΣΕ έχουν την ίδια ημερομηνία. Βλ. περισσότερες πληροφορίες στον δικτυακό τόπο https://srb.europa.eu/en/node/495.

91. Θα μπορούσε, ωστόσο, να τεθεί το ερώτημα αν, παρά την ιδιότητά της ως προπαρασκευαστικής πράξεως, η εκτίμηση της ΕΚΤ είναι ικανή να παραγάγει ειδικά έννομα αποτελέσματα όσον αφορά τις τράπεζες τις οποίες αφορά (μεταβολή της νομικής καταστάσεώς τους), με συνέπεια οι τράπεζες αυτές, ή οι μέτοχοί τους, να μπορούν να την προσβάλουν με ευθεία προσφυγή ακυρώσεως.

92. Η απάντηση στο ερώτημα αυτό πρέπει να είναι αρνητική. Επίπτωση επί της νομικής καταστάσεως των οικείων τραπεζών, η οποία μπορεί να θεμελιώσει, κατά περίπτωση, το παραδεκτό προσφυγής ακυρώσεως ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου [36], έχουν ενδεχομένως οι αποφάσεις του ΕΣΕ, όχι όμως και οι διαπιστώσεις της ΕΚΤ.

93. Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, οι αναιρεσείοντες ενέμειναν στα επιχειρήματά τους σχετικά με το ότι τυχόν επικύρωση των διαπιστώσεων των αναιρεσιβαλλομένων διατάξεων θα ισοδυναμούσε με στέρηση δικαστικής προστασίας. Φρονώ, εντούτοις, ότι ουδόλως υφίσταται στέρηση δικαστικής προστασίας, καθώς η (προβαλλόμενη) έλλειψη νομιμότητας του περιεχομένου των εκτιμήσεων της ΕΚΤ μπορεί να προβληθεί προς θεμελίωση προσφυγής κατά των αποφάσεων του ΕΣΕ οι οποίες αναπαράγουν το περιεχόμενο των εν λόγω εκτιμήσεων και περατώνουν τη διαδικασία.

94. Η ως άνω προσφυγή κατά των αποφάσεων του ΕΣΕ διασφαλίζει επαρκώς τη δικαστική προστασία όσων επιχειρούν να καταδείξουν ενδεχόμενες πλημμέλειες των προπαρασκευαστικών πράξεων της ΕΚΤ, στις εκτιμήσεις της οποίας βασίζεται το ΕΣΕ για να λάβει τις δικές του αποφάσεις.

95. Η αρνητική απάντηση ενισχύεται από το γεγονός ότι δεν χρειάζεται να στραφεί κανείς κατά των καθεστώτων εξυγίανσης με «περιττές» προσφυγές κατά προπαρασκευαστικών πράξεων, όταν η ενδεχόμενη έλλειψη νομιμότητάς τους μπορεί να προβληθεί άνευ επιφυλάξεων στο πλαίσιο των προσφυγών ακυρώσεως κατά της τελικής πράξεως του ΕΣΕ, και επομένως διασφαλίζεται η δικαστική προστασία των ενδιαφερομένων.

96. Η κατάφαση της δυνατότητας παράλληλης ασκήσεως δύο τύπων προσφυγής (αφενός προσφυγών κατά των εκτιμήσεων της ΕΚΤ ότι [μια οντότητα] βρίσκεται σε σημείο πτώχευσης και αφετέρου προσφυγών κατά των αποφάσεων του ΕΣΕ της ίδιας ημερομηνίας) αντιβαίνει στην ορθή απονομή της δικαιοσύνης και αντενδείκνυται απολύτως από απόψεως οικονομίας της διαδικασίας. Η νομιμότητα των εκτιμήσεων της ΕΚΤ, επαναλαμβάνω, μπορεί να εξεταστεί στο πλαίσιο των προσφυγών που ασκούνται κατά των αποφάσεων του ΕΣΕ, χωρίς να είναι αναγκαίες άλλες (παράλληλες) ενέργειες οι οποίες στρέφονται ειδικώς κατά των εκτιμήσεων της ΕΚΤ ότι [μια οντότητα] βρίσκεται σε σημείο πτώχευσης.

97. Το απαράδεκτο των προσφυγών κατά των διαπιστώσεων της ΕΚΤ συνάδει, εξάλλου, με τα κριτήρια που διατύπωσε το Δικαστήριο στην απόφαση Berlusconi και Fininvest και τα οποία επαναλαμβάνονται στην απόφαση Iccrea Banca [37].

[36] Όπως προεκτέθηκε, η ABLV Bank και οι άμεσοι και έμμεσοι μέτοχοί της άσκησαν αντίστοιχα προσφυγές ακυρώσεως ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου κατά των πράξεων του ΕΣΕ. Σχετικά με την έκβαση αυτών, βλ. υποσημείωση 8 των παρουσών προτάσεων.

[37] Αποφάσεις της 19ης Δεκεμβρίου 2018, Berlusconi και Fininvest (C-219/17, EU:C:2018:1023), και της 3ης Δεκεμβρίου 2019, Iccrea Banca (C-414/18, EU:C:2019:1036).

98. Η νομολογία αυτή, μολονότι εφαρμόζεται, κατ' αρχήν, στις σύνθετες διοικητικές ενέργειες κάθετου τύπου, στις οποίες συμμετέχουν εθνικές αρχές και θεσμικά και λοιπά όργανα και οργανισμοί της Ένωσης (όπως η ΕΚΤ και το ΕΣΕ), μπορεί να εφαρμοστεί κατ' αναλογίαν και σε διαδικασία της Ένωσης στην οποία εμπλέκονται πλείονα θεσμικά και λοιπά όργανα της Ένωσης.

99. Σύμφωνα με τις ως άνω δικαστικές αποφάσεις, ο δικαστικός έλεγχος πρέπει να ασκείται επί της τελικής αποφάσεως της διαδικασίας. Οι ενδεχόμενες αιτιάσεις περί ελλείψεως νομιμότητας των προπαρασκευαστικών πράξεων πρέπει να επιλύονται από τον δικαστή που επιλαμβάνεται της προσφυγής κατά των τελικών αυτών πράξεων, εκτός εάν οι εν λόγω προπαρασκευαστικές πράξεις δεσμεύουν το όργανο που έχει την εξουσία λήψεως τελικής αποφάσεως.

100. Όπως εξήγησα ανωτέρω, η τελική απόφαση στο πλαίσιο της διαδικασίας εγκρίσεως καθεστώτων εξυγίανσης απόκειται στο ΕΣΕ[38]. Το μόνο που απομένει να αποσαφηνιστεί είναι εάν η εκτίμηση της ΕΚΤ ότι [μια οντότητα] βρίσκεται σε σημείο πτώχευσης δεσμεύει το ΕΣΕ. Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, θα μπορούσε να εξεταστεί αν η πράξη αυτή της ΕΚΤ μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο ειδικής προσφυγής, εφόσον έχει αυτοτελή χαρακτήρα και θίγει τα δικαιώματα των ιδιωτών.

101. Η ΕΚΤ δύναται να κινήσει τη διαδικασία εξυγίανσης τράπεζας, προβαίνοντας στην εκτίμηση ότι [η εν λόγω τράπεζα] βρίσκεται σε σημείο πτώχευσης και διαβιβάζοντας την εκτίμηση αυτή στο ΕΣΕ. Αν εκτιμά ότι το τραπεζικό ίδρυμα δεν βρίσκεται σε σημείο πτώχευσης, δεν προβαίνει σε διαβίβαση προς το ΕΣΕ, η δε εκτίμησή της δεν θα έχει καμία συνέπεια για το οικείο ίδρυμα. Στην περίπτωση αυτή, εφόσον δεν κινηθεί η διαδικασία του άρθρου 18 του κανονισμού ΕΜΕ, δεν θα χωρεί προσφυγή ακυρώσεως κατά της ΕΚΤ (ούτε καν προσφυγή λόγω παραλείψεως, διότι η μεν εκτίμηση θα έχει λάβει χώρα, χωρίς όμως να έχει οδηγήσει στο συμπέρασμα ότι υφίσταται κίνδυνος πτώχευσης).

102. Αντιθέτως, όταν η ΕΚΤ διαβιβάζει την εκτίμησή της ότι [μια οντότητα] βρίσκεται σε σημείο πτώχευσης ή πιθανής πτώχευσης, το ΕΣΕ θα πρέπει να αποφασίσει εάν θα εγκρίνει καθεστώς εξυγίανσης ή εάν το ίδρυμα θα εκκαθαριστεί κατ' εφαρμογήν του εθνικού δικαίου.

103. Ωστόσο, τα έννομα αποτελέσματα επί της τράπεζας επέρχονται μόνον αφού το ΕΣΕ διαπιστώσει ότι πληρούνται οι τρεις προαναφερθείσες προϋποθέσεις του άρθρου 18, παράγραφος 1, του κανονισμού ΕΜΕ. Η εκτίμηση της ΕΚΤ δεν παράγει αφ' εαυτής δεσμευτικά έννομα αποτελέσματα (υπό την επιφύλαξη όσων θα εκθέσω κατωτέρω), διότι, επαναλαμβάνω, απαιτείται να αποφανθεί το ΕΣΕ σχετικά με τη συνδρομή των προαναφερθεισών τριών προϋποθέσεων για την εφαρμογή καθεστώτος εξυγίανσης.

104. Αν η ΕΚΤ διαπιστώσει ότι [μια οντότητα] βρίσκεται σε σημείο πτώχευσης ή πιθανής πτώχευσης, το ΕΣΕ δεν μπορεί να μην λάβει κάποια απόφαση: εάν, παρά τη διαπίστωση από την ΕΚΤ, εκτιμά ότι η οντότητα δεν βρίσκεται σε σημείο πτώχευσης ή πιθανής πτώχευσης, το ΕΣΕ θα πρέπει να προβάλλει το ίδιο αντίρρηση όσον αφορά την εφαρμογή καθεστώτος εξυγίανσης. Η εν λόγω απόφασή του θα είναι επομένως η τελική, δεκτική προσφυγής πράξη: η εκτίμηση της ΕΚΤ θα έχει τον χαρακτήρα προπαρασκευαστικής πράξεως, η νομιμότητα της οποίας μπορεί να αμφισβητηθεί στο πλαίσιο της προσφυγής που ασκείται κατά της τελικής αποφάσεως του ΕΣΕ.

[38] Σύμφωνα με την αιτιολογική σκέψη 11 του κανονισμού ΕΜΕ, στο πλαίσιο του ΕΜΕ δημιουργείται «μια κεντρική εξουσία εξυγίανσης η οποία και ανατίθεται στο Ενιαίο Συμβούλιο Εξυγίανσης που συγκροτείται με τον παρόντα κανονισμό [...] και στις εθνικές αρχές εξυγίανσης».

105. Στο ίδιο πνεύμα, το άρθρο 86, παράγραφος 1, του κανονισμού ΕΜΕ προβλέπει τη δυνατότητα ασκήσεως προσφυγής ακυρώσεως μόνον κατά των αποφάσεων του ΕΣΕ (ή της ομάδας εξέτασης προσφυγών, εφόσον συμμετείχε), δίχως να αναφέρεται στις εκτιμήσεις της ΕΚΤ ότι [μια οντότητα] βρίσκεται σε σημείο πτώχευσης ή πιθανής πτώχευσης.

106. Η εκτίμηση της ΕΚΤ ότι [μια οντότητα] βρίσκεται σε σημείο πτώχευσης υποχρεώνει το ΕΣΕ να λάβει τελική απόφαση σχετικά με την έγκριση καθεστώτος εξυγίανσης, χωρίς όμως να επηρεάζει το περιεχόμενό της: στο πλαίσιο λήψεως της αποφάσεώς του, το ΕΣΕ δύναται και το ίδιο να εκτιμήσει αν [μια οντότητα] βρίσκεται σε σημείο πτώχευσης ή πιθανής πτώχευσης.

107. Η εξουσία της ΕΚΤ περιορίζεται, εν ολίγοις, στην κίνηση της διαδικασίας. Μολονότι δύσκολα μπορεί να γίνει δεκτό διαφορετικό κριτήριο ως προς την εποπτική αρχή και την αρχή εξυγίανσης αντίστοιχα όσον αφορά την αφερεγγυότητα μιας τράπεζας (το άρθρο 18 του κανονισμού ΕΜΕ προωθεί τη συνεργασία μεταξύ των δύο αρχών), καθεμία από αυτές έχει διαφορετικά καθήκοντα και αρμοδιότητες[39].

108. Όσον αφορά τη διαπίστωση από την ΕΚΤ ότι [μια οντότητα] βρίσκεται σε σημείο πτώχευσης, το Γενικό Δικαστήριο επισημαίνει ότι πρόκειται «απλώς και μόνο για εκτίμηση, η οποία ουδόλως δεσμεύει το ΕΣΕ». Η ως άνω επισήμανση, που ευλόγως και ορθώς τίθεται στο πλαίσιο της σκέψεως 34 των αναιρεσιβαλλομένων διατάξεων, χρήζει περαιτέρω αποσαφηνίσεως.

109. Πράγματι, το όργανο που έχει την εξουσία να λαμβάνει την τελική απόφαση στη διαδικασία εξυγίανσης είναι το ΕΣΕ, και όχι η ΕΚΤ. Ωστόσο, η τελευταία έχει τη δυνατότητα να κινήσει την εν λόγω διαδικασία και, ως εκ τούτου, να «υποχρεώσει» το ΕΣΕ να λάβει απόφαση, αφού του κοινοποιήσει το πόρισμα της εκ μέρους της εκτιμήσεως ότι [μια οντότητα] βρίσκεται σε σημείο πτώχευσης. Υπό την έννοια αυτή και μόνον, η διαπίστωση της ΕΚΤ έχει δεσμευτικά αποτελέσματα για το ΕΣΕ, τα οποία ωστόσο είναι διαδικαστικής φύσεως και δεν αφορούν την ουσία της εκτιμήσεως, από την οποία το ΕΣΕ δύναται να παρεκκλίνει.

110. Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η Επιτροπή επέμεινε ότι η διαπίστωση από την ΕΚΤ ότι [μια οντότητα] βρίσκεται σε σημείο πτώχευσης έχει «ιδιαίτερη βαρύτητα», λόγω της αυξημένης γνώσεως που έχει η ΕΚΤ όσον αφορά την κατάσταση των τραπεζών που υπόκεινται στην εποπτεία της, αλλά δεν έφτασε στο σημείο να υποστηρίξει ότι το περιεχόμενο της εκτιμήσεως αυτής δεσμεύει το ΕΣΕ σε τέτοιο βαθμό ώστε να προκαθορίζει, εξ ολοκλήρου, το περιεχόμενο της μεταγενέστερης αποφάσεως του τελευταίου.

111. Δεν έχω αντίρρηση να δεχθώ ότι η εκτίμηση της ΕΚΤ ενδέχεται να διαθέτει auctoritas, υπό την κλασική έννοια του όρου, ή ότι το ΕΣΕ δεν θα μπορούσε να μην τη λάβει υπόψη ή να απορρίψει άνευ ετέρου το περιεχόμενό της. Τούτο όμως δεν σημαίνει ότι η εκτίμηση αυτή διαθέτει, επιπλέον, την εγγενή potestas των νομικών αποφάσεων που ρυθμίζουν δεσμευτικά τις σχέσεις μεταξύ των θεσμικών οργάνων, όταν κάποιο από αυτά δεν μπορεί να παρεκκλίνει, επί της ουσίας, από το περιεχόμενο των αποφάσεων κάποιου άλλου[40]. Σε αυτό ακριβώς έγκειται η δεσμευτικότητα.

[39] Οι κατευθυντήριες γραμμές EBA/GL/2015/07 σχετικά με την κατάσταση αφερεγγυότητας ή επαπειλούμενης αφερεγγυότητας περιέχουν, στις παραγράφους 32 έως 38, πρόβλεψη περί διαβουλεύσεων και ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των δύο αυτών αρχών.

[40] Το άρθρο 266 ΣΛΕΕ αποτελεί ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα δεσμευτικών αποφάσεων.

ii) Η συνοχή των σχέσεων μεταξύ του συστήματος προληπτικής εποπτείας και του συστήματος εξυγίανσης των πιστωτικών ιδρυμάτων

112. Οι αναιρεσείοντες υποστηρίζουν, με όρους που δεν είναι πολύ σαφείς, ότι η κρίση του Γενικού Δικαστηρίου ενέχει πλάνη περί το δίκαιο, διότι αντιβαίνει στην προσήκουσα διάρθρωση των σχέσεων μεταξύ του ΕΕΜ και του ΕΜΕ.

113. Κατά την άποψή τους, η εκτίμηση ότι ένα πιστωτικό ίδρυμα βρίσκεται σε σημείο πτώχευσης ή πιθανής πτώχευσης θα πρέπει πάντοτε να απόκειται, υποχρεωτικώς, στην εποπτική αρχή (εν προκειμένω την ΕΚΤ), θα ήταν δε παράλογο να είναι επιτρεπτή τραπεζική εξυγίανση την οποία αποφασίζει το ΕΣΕ παρά την αντίθετη γνώμη της εποπτικής αρχής.

114. Το επιχείρημα αυτό παραβλέπει το γεγονός ότι το ΕΣΕ διαθέτει την επικουρική αρμοδιότητα να προβαίνει απευθείας το ίδιο στην εκτίμηση ότι [μια οντότητα] βρίσκεται σε σημείο πτώχευσης, όταν η ΕΚΤ δεν έχει προβεί στην εν λόγω εκτίμηση.

115. Το άρθρο 18, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού ΕΜΕ ορίζει ότι το ΕΣΕ, κατά την εκτελεστική του σύνοδο, μπορεί να προβεί στην εκτίμηση αυτή μόνον αφού ενημερώσει την ΕΚΤ σχετικά με την πρόθεσή του και μόνον εφόσον η ΕΚΤ, εντός τριών ημερολογιακών ημερών από τη λήψη της πληροφορίας, δεν προβεί στην εν λόγω εκτίμηση. Η ΕΚΤ παρέχει χωρίς καθυστέρηση στο Συμβούλιο Εξυγίανσης κάθε σχετική πληροφορία την οποία ζητά το τελευταίο για να τεκμηριώσει την εκτίμησή του.

116. Μολονότι η περίπτωση αυτή δεν θα είναι το συνήθως συμβαίνον (η ΕΚΤ, ως εποπτική αρχή, έχει η ίδια στη διάθεσή της τις κατάλληλες για την τεκμηρίωση της εκτιμήσεως πληροφορίες), ο κανονισμός ΕΜΕ επιτρέπει στο ΕΣΕ να κινήσει τη διαδικασία εξυγίανσης ακόμη και ελλείψει εκτιμήσεως της ΕΚΤ.

117. Επομένως, η συλλογιστική των αναιρεσειόντων όσον αφορά αυτό το σκέλος του δευτέρου λόγου αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί.

iii) Η ενδεχόμενη λειτουργική ισοδυναμία μεταξύ της εκτιμήσεως ότι μια οντότητα βρίσκεται σε σημείο πτώχευσης ή πιθανής πτώχευσης και της ανακλήσεως της τραπεζικής αδείας

118. Οι αναιρεσείοντες προβάλλουν εκ νέου, κατ' αναίρεση, την ισοδυναμία μεταξύ της εκτιμήσεως ότι [μια οντότητα] βρίσκεται σε σημείο πτώχευσης ή πιθανής πτώχευσης και της ανακλήσεως της άδειας λειτουργίας τραπεζικού ιδρύματος.

119. Το Γενικό Δικαστήριο τους έχει ήδη απαντήσει προσηκόντως στο πλαίσιο των αναιρεσιβαλλομένων διατάξεων. Έκρινε ότι, «μολονότι είναι αληθές ότι μια τέτοια εκτίμηση μπορεί να στηρίζεται στην αξιολόγηση ότι οι προϋποθέσεις για τη διατήρηση της άδειας λειτουργίας δεν πληρούνται πλέον βάσει του άρθρου 18, παράγραφος 4, στοιχείο α', του κανονισμού [ΕΜΕ], εντούτοις οι δύο αυτές πράξεις ουδόλως είναι ισοδύναμες. Συναφώς, αρκεί η διαπίστωση ότι οι προϋποθέσεις ανακλήσεως της αδείας που απαριθμούνται στο άρθρο 18 της

οδηγίας 2013/36/ΕΕ [41] διαφέρουν σαφώς από το σκεπτικό στο οποίο θεμελιώνεται η εκτίμηση ότι [μια οντότητα] βρίσκεται σε σημείο πτώχευσης ή πιθανής πτώχευσης, όπως αυτό εκτίθεται στο άρθρο 18, παράγραφος 4, του κανονισμού [ΕΜΕ]» [42].

120. Οι αναιρεσείοντες επαναλαμβάνουν, συναφώς, τους ισχυρισμούς που προέβαλαν ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, χωρίς να προσθέτουν άλλους κρίσιμους ισχυρισμούς, και ως εκ τούτου το σκέλος αυτό του υπό κρίση λόγου αναιρέσεως δεν μπορεί να γίνει δεκτό.

121. Εν πάση περιπτώσει, το σκεπτικό του Γενικού Δικαστηρίου είναι ορθό: η εκτίμηση ότι ένα πιστωτικό ίδρυμα βρίσκεται σε σημείο πτώχευσης ή πιθανής πτώχευσης διαφέρει από τη λήψη αποφάσεως ανάκλησης της άδειας λειτουργίας του.

122. Κατά μείζονα δε λόγο, δεν μπορεί να συναχθεί ότι, όπως υποστηρίζουν οι αναιρεσείοντες, η έκδοση της αποφάσεως περί ανακλήσεως από την εποπτική αρχή συνεπάγεται ότι η εν λόγω αρχή είναι αποκλειστικά αρμόδια για την εκτίμηση ότι [μια οντότητα] βρίσκεται σε σημείο πτώχευσης.

123. Εν κατακλείδι, το σκέλος αυτό του δευτέρου λόγου αναιρέσεως πρέπει επίσης να απορριφθεί.

β) Δεύτερο σκέλος του δευτέρου λόγου αναιρέσεως: η μεταβολή της νομικής καταστάσεως των ABLV Bank και ABLV Luxembourg

1) Ισχυρισμοί των διαδίκων

124. Πέραν της πλάνης κατά την ερμηνεία του άρθρου 18 του κανονισμού ΕΜΕ, οι αναιρεσείοντες μέμφονται επίσης το Γενικό Δικαστήριο όσον αφορά τα, κατ' αυτούς, εσφαλμένα επιχειρήματά του ως προς τη μεταβολή της νομικής τους καταστάσεως, εξαιτίας της εκτιμήσεως της ΕΚΤ ότι βρίσκονται σε σημείο πτώχευσης.

125. Πρώτον, υποστηρίζουν ότι η νομική τους κατάσταση μεταβλήθηκε με τη δημοσίευση, εκ μέρους της ΕΚΤ, των εκτιμήσεών της ότι βρίσκονταν σε σημείο πτώχευσης ή πιθανής πτώχευσης, πράγμα που καθιστά τις εν λόγω εκτιμήσεις πράξεις δεκτικές προσφυγής.

126. Δεύτερον, ισχυρίζονται ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη, στη σκέψη 47 των διατάξεων του, καθόσον έκρινε ότι το κρίσιμο κείμενο ήταν εκείνο που κοινοποιήθηκε εσωτερικώς από την ΕΚΤ στο ΕΣΕ, ανεξάρτητα από τη δημοσίευση εκ μέρους της ΕΚΤ.

127. Τρίτον, προβάλλουν ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε περαιτέρω σε πλάνη περί το δίκαιο καθόσον θεμελίωσε την απόφασή του στη νομολογία την οποία παραθέτει [43] για να στηρίξει το ότι η εκτίμηση της ΕΚΤ ότι μια οντότητα βρίσκεται σε σημείο πτώχευσης δεν αποτελεί πράξη δεκτική προσφυγής.

128. Η ΕΚΤ και η Επιτροπή αντικρούουν τα επιχειρήματα αυτά.

[41] Οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, σχετικά με την πρόσβαση στη δραστηριότητα πιστωτικών ιδρυμάτων και την προληπτική εποπτεία πιστωτικών ιδρυμάτων και επιχειρήσεων επενδύσεων, για την τροποποίηση της οδηγίας 2002/87/ΕΚ και για την κατάργηση των οδηγιών 2006/48/ΕΚ και 2006/49/ΕΚ (ΕΕ 2013, L 176, σ. 338).

[42] Σκέψη 46 των αναιρεσιβαλλομένων διατάξεων.

[43] Αναιρεσιβαλλόμενες διατάξεις (σκέψεις 29 έως 32).

2) Εκτίμηση

129. Στο μέτρο που οι αναιρεσείοντες επαναλαμβάνουν, στο πλαίσιο αυτού του σκέλους του δευτέρου λόγου αναιρέσεως, ισχυρισμούς που εκτέθηκαν ανωτέρω, ισχύουν συναφώς όσα εξέθεσα σε άλλα σημεία των παρουσών προτάσεων.

130. Κρίνω σκόπιμο να επισημάνω, επιπλέον, ότι οι αναιρεσείοντες αναφέρονται αποκλειστικά στα έννομα αποτελέσματα των διαπιστώσεων της ΕΚΤ ότι [οι οντότητες] βρίσκονται σε σημείο πτώχευσης (ήτοι, στα αποτελέσματα επί της νομικής τους καταστάσεως). Η ενδεχόμενη επίπτωση των διαπιστώσεων αυτών στην οικονομική θέση των οικείων τραπεζικών ιδρυμάτων εκφεύγει του αντικειμένου της συζητήσεως.

131. Εντούτοις, απαντώντας στις ερωτήσεις του Δικαστηρίου κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, οι αναιρεσείοντες δεν μνημόνευσαν εν τέλει κανέναν κανόνα από τον οποίο θα μπορούσε να συναχθεί ότι η διαπίστωση από την ΕΚΤ ότι [οι οντότητες] βρίσκονται σε σημείο πτώχευσης, είναι, αυτή καθεαυτή, ικανή να μεταβάλει τη νομική τους κατάσταση.

i) Δημοσίευση της διαπιστώσεως ότι μια οντότητα βρίσκεται σε σημείο πτώχευσης

132. Οι εκτιμήσεις της ΕΚΤ ότι [οι οντότητες] βρίσκονταν σε σημείο πτώχευσης και οι αποφάσεις του ΕΣΕ σχετικά με την ABLV Bank και την ABLV Luxembourg δημοσιοποιήθηκαν στις 24 Φεβρουαρίου 2018.

133. Οι αποφάσεις του ΕΣΕ δημοσιεύονται επισήμως ως η τελική πράξη της διαδικασίας, η οποία επηρεάζει προδήλως τη νομική κατάσταση των οικείων ιδρυμάτων. Εντούτοις, η εκτίμηση της ΕΚΤ αποτέλεσε αντικείμενο απλού ανακοινωθέντος Τύπου[44].

134. Η ενδεχόμενη μεταβολή της νομικής καταστάσεως των τραπεζών προκύπτει, κατά περίπτωση, από την τελική απόφαση του ΕΣΕ, η οποία δημοσιεύθηκε επισήμως. Το ανακοινωθέν Τύπου της ΕΚΤ σχετικά με την εκτίμησή της ότι τα δύο πιστωτικά ιδρύματα βρίσκονταν σε σημείο πτώχευσης εκδόθηκε λόγω του ότι το ΕΣΕ εξέδωσε και δημοσίευσε την τελική του απόφαση.

135. Σύμφωνα με τα στοιχεία που παρέσχε η ΕΚΤ με το υπόμνημά της ανταπαντήσεως[45], εφόσον το ΕΣΕ δεν λάβει τελική απόφαση στο πλαίσιο της διαδικασίας, η εκτίμηση της ΕΚΤ ότι [μια οντότητα] βρίσκεται σε σημείο πτώχευσης δεν δημοσιοποιείται, προκειμένου να μην υπάρξουν οικονομικές επιπτώσεις επί των πιστωτικών ιδρυμάτων τα οποία αφορούσε η οικεία εξέταση.

136. Όπως είναι λογικό, η ΕΚΤ δεν δημοσιοποιεί την εκτίμησή της ούτε πριν δημοσιοποιηθεί η τελική απόφαση του ΕΣΕ, προκειμένου να αποφευχθούν οι ως άνω ενδεχόμενες οικονομικές επιπτώσεις. Σύμφωνα με την ισχύουσα μέχρι σήμερα πρακτική, η οποία ακολουθήθηκε και στην υπό κρίση υπόθεση, η δημοσίευση της αποφάσεως του ΕΣΕ και η έκδοση του ανακοινωθέντος Τύπου της ΕΚΤ λαμβάνουν χώρα ταυτοχρόνως.

44 Το ανακοινωθέν Τύπου είναι διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο της ΕΚΤ: https://www.bankingsupervision.europa.eu/press/pr/date/2018/html/ssm.pr180224.en.html.

45 Υπόμνημα ανταπαντήσεως της ΕΚΤ, σημείο 19.

137. Υποθετικά μιλώντας, η ΕΚΤ θα μπορούσε να δημοσιοποιήσει τη διαπίστωσή της ότι πιστωτικό ίδρυμα βρίσκεται σε σημείο πτώχευσης, χωρίς το ΕΣΕ να έχει λάβει τελική απόφαση στο πλαίσιο της διαδικασίας εξυγίανσης του άρθρου 18 του κανονισμού ΕΜΕ. Δεδομένου ότι κάτι τέτοιο δεν συνέβη στην υπό κρίση υπόθεση, παρέλκει η εξέταση των επιπτώσεων της εν λόγω συμπεριφοράς επί της καταστάσεως του οικείου τραπεζικού ιδρύματος.

138. Από το σύνολο των προεκτεθέντων προκύπτει ότι το πρώτο επιχείρημα των αναιρεσειόντων στο πλαίσιο του υπό κρίση δευτέρου σκέλους του δευτέρου λόγου αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί.

ii) Διαφορές μεταξύ της διαπιστώσεως ότι οι οντότητες βρίσκονται σε σημείο πτώχευσης και του ανακοινωθέντος που εξέδωσε η ΕΚΤ

139. Το δεύτερο επιχείρημα του σκέλους αυτού του υπό κρίση λόγου αναιρέσεως πρέπει επίσης να απορριφθεί, καθόσον στηρίζεται σε εσφαλμένη ανάγνωση της σκέψεως 47 των αναιρεσιβαλλομένων διατάξεων.

140. Στη σκέψη αυτή, το Γενικό Δικαστήριο, στηριζόμενο στις εκτιμήσεις που περιλαμβάνονται στις σκέψεις 32 έως 36 της οικείας διατάξεως, συνήγαγε ότι «από το περιεχόμενο των προσβαλλομένων πράξεων προκύπτει ότι δεν πρόκειται για αποφάσεις αλλά για προπαρασκευαστικά μέτρα».

141. Με το εν λόγω σημείο του σκεπτικού (την ορθότητα του οποίου, όσον αφορά την ουσία, ανέλυσα ανωτέρω) αντικρούεται η αιτίαση των αναιρεσειόντων ότι η διαπίστωση ότι [οι οντότητες] βρίσκονταν σε σημείο πτώχευσης διέφερε από τα δημοσιευθέντα στον δικτυακό τόπο της ΕΚΤ.

142. Εν πάση περιπτώσει, αυτό που έχει σημασία είναι ότι η πράξη της ΕΚΤ που αποτέλεσε το αντικείμενο της προσφυγής (ήτοι, η διαπίστωση ότι [οι οντότητες] βρίσκονταν σε σημείο πτώχευσης) δεν μπορούσε να προσβληθεί αυτοτελώς ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου.

iii) Η νομολογία που μνημονεύεται στις αναιρεσιβαλλόμενες διατάξεις

143. Το τρίτο και τελευταίο επιχείρημα του σκέλους αυτού του υπό κρίση λόγου αναιρέσεως έχει κυκλικό χαρακτήρα και πρέπει επίσης να απορριφθεί. Οι αναιρεσείοντες υποστηρίζουν ότι η νομολογία που παραθέτει το Γενικό Δικαστήριο αφορά περιπτώσεις στις οποίες υπάρχουν αμφιβολίες ως προς τη δυνατότητα προσβολής της πράξεως με προσφυγή ακυρώσεως, πράγμα το οποίο, κατ' αυτούς, δεν συμβαίνει στην υπό κρίση υπόθεση.

144. Όπως ήδη εξέθεσα, η διαφορά της κύριας δίκης αφορούσε τη δυνατότητα να ζητηθεί η ακύρωση εκτιμήσεως της ΕΚΤ ότι [μια οντότητα] βρισκόταν σε σημείο πτώχευσης στο πλαίσιο ευθείας προσφυγής, ανεξάρτητης από την προσφυγή κατά της οριστικής αποφάσεως του ΕΣΕ στο πλαίσιο τραπεζικής εξυγίανσης.

145. Η νομολογία την οποία παρέθεσε το Γενικό Δικαστήριο ήταν κρίσιμη για την εκτίμηση του παραδεκτού της συγκεκριμένης προσφυγής την οποία άσκησαν οι αναιρεσείοντες. Η νομολογία αυτή παρέχει ενδείξεις από τις οποίες μπορεί να συναχθεί πότε χωρεί προσβολή των διαδοχικών πράξεων που εκδίδονται από τα θεσμικά όργανα της Ένωσης στο πλαίσιο περίπλοκων διοικητικών διαδικασιών, όπως η επίμαχη.

146. Εν κατακλείδι, το δεύτερο σκέλος του δευτέρου λόγου αναιρέσεως πρέπει επίσης να απορριφθεί, και το αυτό ισχύει ως προς το υπόλοιπο της αιτήσεως αναιρέσεως.

VI. Δικαστικά έξοδα

147. Κατά το άρθρο 138, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, το οποίο εφαρμόζεται στην αναιρετική διαδικασία δυνάμει του άρθρου 184, παράγραφος 1, του ίδιου Κανονισμού, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα έξοδα, εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου.

148. Σύμφωνα με το άρθρο 184, παράγραφος 1, σε συνδυασμό με το άρθρο 140, παράγραφος 1, του εν λόγω Κανονισμού, η Επιτροπή, ως παρεμβαίνουσα στις ένδικες διαδικασίες, φέρει τα δικαστικά της έξοδα.

VII. Πρόταση

149. Υπό το πρίσμα των ανωτέρω εκτιμήσεων, προτείνω στο Δικαστήριο:

1) να απορρίψει τις αιτήσεις αναιρέσεως ως εν μέρει απαράδεκτες και εν μέρει αβάσιμες.

2) Να καταδικάσει την ABLV Bank AS στα δικαστικά έξοδα της υποθέσεως C-551/19 P και τους Ernests Bernis, Oļegs Fiļs, OF Holding SIA και Cassandra Holding Company SIA στα δικαστικά έξοδα της υποθέσεως C-552/19 P.

3) Να καταδικάσει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στα δικαστικά έξοδά της.